

ГРАД ВРШАЦ

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА СОЦИЈАЛНО
УКЉУЧИВАЊЕ РОМА И РОМКИЊА У
ГРАДУ ВРШЦУ
ЗА ПЕРИОД 2019 – 2021. ГОДИНУ**

Вршац, јануар 2019. године

САДРЖАЈ

1	УВОД.....	4
2	СТРАТЕШКИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ	8
2.1	Локалне стратегије	8
2.2	Институционални оквир на локалном нивоу	10
3	ОПШТИ ПОДАЦИ О ГРАДУ	13
3.1	Географски подаци	13
3.2	Историјски подаци	13
3.3	Демографски подаци	15
3.4	Општи подаци о Ромима	18
3.4.1	Образовање	20
3.4.2	Регистрована незапосленост	22
3.4.3	Становање	25
3.4.4	Здравствена заштита	33
3.4.5	Социјална заштита	34
3.5	Политике и праксе локалне управе и локалних институција	34
3.5.1	Образовање	34
3.5.2	Становање	35
3.5.3	Запошљавање	36
3.5.4	Социјална заштита	37
3.5.5	Пројектне иницијативе на локалном нивоу	38
3.6	SWOT анализа	38
3.6.1	Запошљавање	39
3.6.2	Здравље	40
3.6.3	Социјална заштита	41
3.6.4	Становање	42
4	ЦИЉЕВИ И МЕРЕ ЛАП-а	45
5	АКЦИОНИ ПЛАН	47
6	ОКВИР ПРОГРАМСКОГ БУЏЕТА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА	61
7	ОКВИР ЗА ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА, ВРЕДНОВАЊЕ УЧИНАКА И ИЗВЕШТАВАЊЕ	68
8	ПРИЛОЗИ	81

Листа скраћеница

ДЗ	Дом здравља
ЕУ	Европска унија
ЈЛС	Јединица локалне самоуправе
ЛАП	Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Вршца
ЛКТ	Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња
МОП	Материјално обезбеђење породице
Мобилни тим	Мобилна јединица за социјално укључивање Рома и Ромкиња на локалном нивоу
НВО	Невладина организација
НСЗ	Национална служба за запошљавање
ОШ	Основна школа
РС	Република Србија
РТ	Радно тело за израду ЛАП-а за социјално укључивање Рома и Ромкиња
СКГО	Стална конференција градова и општина
Стратегија	Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године
СШ	Средња школа
ЦЗСР	Центар за социјални рад

1 УВОД

Влада Републике Србије је на седници одржаној 3. марта 2016. године усвојила Стратегију за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године (“Службени гласник РС”, бр. 26/2016). Овај документ је настао из потребе да се на један системски и свеобухватан начин питања социјалног укључивања Рома и Ромкиња унапреде, како на националном, тако и на локалном нивоу, уз коришћење искустава у спровођењу претходне Стратегије за унапређивање положаја Рома у Републици Србији (2009-2015. година) и полазних основа за израду нове стратегије. Институционални ресурси за припрему и спровођење *Стратегије* су Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома, Канцеларија за људска и мањинска права, Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва, ресорна министарства која су задужена да воде јавне политике од интереса за остваривање стратешких мера и потпредседница Владе Републике Србије и министарка грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре која у име Владе координира рад државних органа, као и органа јединица локалних самоуправа и јавних предузећа у вези са унапређењем положаја Рома и Ромкиња¹. Роми су једна од најугроженијих друштвених група, те је циљ Владе Србије да, кроз удружени напор целог друштва, унапреди њихов положај како би се смањиле неједнакости које постоје између Рома и Ромкиња и остатка становништва. Стратегија је документ јавне политике који у периоду до 2025. године предвиђа интензивирање рада институција на националном и локалном нивоу на питањима социјалног укључивања Рома и Ромкиња и сузбијања њихове дискриминације, односно стварање услова за пун приступ остваривању људских права особа ромске националности. Ромкиње су у посебно рањивој позицији и представљају најугроженију и најмаргинализовану групу у Србији. Упркос помацама који су направљени у претходном периоду, оне и даље трпе вишеструке облике дискриминације. Патријархат, низак ниво образовања, лош социо-економски положај, насиље у породици и рани бракови су највећи проблеми који угрожавају безбедност Ромкиња. Стратегија покрива пет приоритетних области: образовање, становање, запошљавање, здравље и социјалну заштиту.

Србија се на путу европске интеграције придружила земљама чланицама када је реч о социјалном укључивању Рома и Ромкиња, будући да је као основу за израду овог документа користила Оквир за националне стратегије за интеграцију Рома који је Европска комисија, заједно са Европским парламентом, прописала за земље чланице, што осигурава наставак сарадње и наставак подршке ЕУ Србији за унапређење положаја Рома и Ромкиња. *Стратегија* је заснована на постојећим стратешким, правним и институционалним ресурсима – стратегијама и прописима којима су уређена поједина питања унапређења положаја Рома и Ромкиња, али и на опредељењу државе да развија програме унапређења положаја Рома и Ромкиња исказаним Оперативним закључцима са семинара „Социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији” (за период 2015–2017. године)² и Нацрту акционог плана за поглавље 23³.

Оперативни закључци са четвртог семинара „Социјална укљученост Рома и Ромкиња у Републици Србији 2017. године” истичу значај координисаног рада државних органа,

¹ Закључак 05 Број: 035-6254/2015 од 08. јуна 2015. године.

² Оперативне закључке је 09. септембра 2015. године потпредседница Владе проф. др Зорана Михајловић упутила надлежним државним органима са молбом да их у наредне две године реализују.

³ Нацрт акционог плана из августа 2015. године.

укључујући рад локалних самоуправа и јавних предузећа у вези са побољшањем ситуације Рома и њиховим пуним учешћем у друштвеном, економском, културном и политичком животу.

Наводи се да, у наредном периоду, акценат мора бити на квалитативном спровођењу планираних стратешких мера и активности, уз учешће представника ромских организација цивилног друштва, укључујући Национални савет ромске националне мањине са посебним фокусом на локални ниво.⁴

Локалне самоуправе располажу механизмима на основу којих могу да управљају и спроводе инклузивне јавне политике, а осим тога Закон о локалној самоуправи их обавезује да се старају о остваривању људских и мањинских права. Овакво усмерење стратешких мера омогућава праћење остваривања права Рома и Ромкиња и напредак у вези са применом инклузивних политика најпре у локалној заједници, а потом и широј заједници. На основу непосредних података и информација, локалне самоуправе могу да унапреде инструменте и механизме помоћу којих је могуће елиминисати узроке отежаног приступа правима и структурног сиромаштва Рома и Ромкиња. С тим циљем, Влада путем Стратегије истиче потребу да локалне самоуправе припремају и усвајају локалне акционе планове, усклађене са реалним, општим и локалним економским и социјалним развојем, да се обучавају стручни тимови у локалној самоуправи који би били способни да припреме, спроводе и управљају локалном стратегијом социјалног укључивања Рома и Ромкиња, и да локалне самоуправе обезбеде средства у локалним буџетима за спровођење социјалног укључивања Рома и Ромкиња и осигурају доследно утврђивање одговорности за спровођење дефинисаних мера.

Координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња, уз помоћ Канцеларије за људска и мањинска права и Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва, координира пословима у вези са инклузијом Рома и Ромкиња из Акционог плана за спровођење Стратегије и стара се о успостављању одрживих нормативних и институционалних услова за спровођење стратешких мера и управљање Стратегијом. На покрајинском нивоу ради Канцеларија за инклузију Рома при Покрајинском секретаријату за социјалну политику, демографију и равноправност полова, а на локалном нивоу у 55 општина и градова у Србији раде локални координатори за ромска питања.

Документ Локалног акционог плана за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Вршца (ЛАП) је израђен у оквиру Програма ИПА 2016 "ЕУ подршка инклузији Рома – Оснаживање локалних заједница за инклузију Рома" (Програм) који финансира Европска унија, а спроводи Стална конференција градова и општина (СКГО), док је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања корисничко министарство.

Програм има за циљ унапређење и оснаживање локалних заједница за укључивање Рома и Ромкиња. Општи циљ Програма је подршка текућем процесу побољшања социо-економског положаја ромске популације у локалним заједницама и спровођење приоритетних стратешких мера у Стратегији за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2016. до 2025. године.

Израда овог ЛАПa подржана је у оквиру Компоненте 1 Програма:

Успостављање/унапређење локалних стратешких, финансијских и институционалних механизма, чији је циљ да пружи свеобухватну подршку ЈЛС у унапређењу/развоју ЛАП за инклузију Рома, успостављању и функционисању мултисекторског радног тела и мобилних тимова за инклузију Рома. Поред тога, у оквиру ове компоненте биће пружене обуке, размена

⁴ Оперативни закључци са четвртог семинара „Социјална укљученост Рома и Ромкиња у Републици Србији 2017. године.

најбољих пракси и саветодавна подршка свим локалним самоуправама са ромском популацијом.

Град Вршац је 27. јуна 2018. године потписао Споразум о сарадњи са СКГО који се односи на реализацију Компоненте 1 Програма - Успостављање/унапређење локалних стратешких, финансијских и институционалних механизма за инклузију Рома, којим је град Вршац потврдио своју спремност за остваривање циљева Програма. Са циљем унапређивања положаја Рома и Ромкиња у граду Вршцу, у складу са препорукама Владе Републике Србије датим у Стратегији, Општинско одељење за социјалну заштиту је у јулу 2018. године, покренуо процес израде Локалног акционог плана за унапређење положаја Рома имајући у виду постојање реалних потреба за истим, као и чињеницу да Вршац до сада није имао ЛАП за унапређење положаја Рома и Ромкиња.

Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња у граду Вршцу за период од 2019. до 2021. године представља документ који је иницирало Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња (у даљем тексту ЛКТ) , а урадило Радно тело за израду ЛАП-а за унапређивање положаја Рома и Ромкиња.

Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња основала је Скупштина града Вршца на седници одржаној 10.09.2018.године и чине га:

1. Драгана Митровић, градоначелник, председник Координационог тела; заменик председника Татјана Николић, члан Градског Већа за здравство и социјалну заштиту,
2. Елемир Барта, директор ОШ „Паја Јовановић“, Вршац,
3. Емилија Дангубић, директор предшколске установе „Чаролија“, Вршац,
4. др Родика Петку, директор Дома Здравља Вршац,
5. Наташа Вулић, директор Националне службе за запошљавање - филијала Вршац,
6. Мирјана Кнежевић, директор Центра за социјални рад Вршац,
7. Давор Стојковић, директор Културног центра Вршац,
8. Горан Тоскић, начелник Полицијске станице Вршац – члан; заменик члана Игор Иричанин, виши полицијски инспектор Полицијске станице Вршац
9. Небојша Перић, директор ЈКП „Други октобар“ Вршац,
10. Бошко Митрашиновић, секретар Црвеног крста Вршац,
11. Драгана Јовановић, представник удружења „Роми напред“

Радно тело за израду ЛАП-а за социјално укључивање Рома и Ромкиња основано је 27.08. 2018. године од стране Градског већа града Вршца и чине га:

- Урош Недић, социјални радник, Центар за социјални рад
- Жељко Радаковић, социјални радник, Центар за социјални рад
- Алиса Шајн, ромски координатор
- Емина Тот, педагошки асистент
- Слађана Стевић, ромски здравствени медијатор
- Ивана Манојловић, канцеларија за ЛЕР, Градска управа
- Слободан Олујић, НСЗ, Филијала Вршац

Током израде овог документа спроведени су следећи кораци: припремљена је ситуациона анализа са SWOT анализама за пет области: становање, образовање, запошљавање, здравље и социјална заштита, утврђени су општи циљ и посебни циљеви за приоритетне области, идентификоване су мере и активности који доприносе остварењу утврђених циљева, а такође, за сваку од активности утврђени су и носилац и партнери, временски оквир, потребна финансијска средства по изворима, циљ, индикатори са базним и циљним вредностима и извор верификације.

Одржани су следећи састанци, радионице и догађаји:

- Уводна једнодневна радионица – одржана је 5.10.2018. године на којој је присуствовало 17 учесника (чланова ЛКТ и РТ) – током које је усаглашена методологија за израду ЛАП-а и договорен временски оквир и план активности;
- Дводневна радионица за развој ситуационе анализе са SWOT анализом, која је одржана 15. и 16. 10. 2018. године и на којој је присуствовало 18 учесника – чланова РТ и представника Патронажне службе Дома здравља, Полицијске управе, Предшколске установе, Црвеног крста, ромске НВО. На овој радионици урађене су SWOT анализе за пет области: становање, образовање, запошљавање, здравље и социјална заштита. Идентификоване су приоритетне области за град Вршац и приоритети за сваку од области;
- Једнодневна радионица за дефинисање општег циља, посебних циљева и мера – одржана је 6.11.2018. године, на њој је присуствовало 18 учесника (чланова РТ и представника Патронажне службе, Дома здравља, Полицијске управе, Предшколске установе, Црвеног крста, ромских НВО.
- Консултације са фокус групама, одржане су 16.11.2018. године, а којима је присуствовало 15 учесника, и то: представника ромских НВО, и представника ромских насеља; Током ових консултација идентификовани су пројекти и активности који су део дефинисаних мера, а који могу допринети остварењу посебних циљева;
- Дводневна радионица за израду предлога нацрта ЛАП-а одржана је 13. и 14. 11. 2018. године и на њој је учествовало 19 учесника (чланови РТ, као и РТ и представника Патронажне службе, Дома здравља, Полицијске управе, Предшколске установе, Црвеног крста, ромских НВО и градске управе). На овој радионици идентификовани су пројекти и активности за дефинисане мере, а који доприносе остварењу утврђених циљева. За сваку активност/пројекат утврђени су: носилац и партнери, временски оквир, потребна финансијска средства по изворима финансирања, циљ пројекта/активности, индикатори са базним и циљним вредностима и извор верификације;
- Јавна расправа (презентација ЛАП-а) – одржана је 25.01.2019.г и на њој је било присутно 48 учесника.

Процес израде ЛАП-а подразумевао је тзв. “партиципативни приступ”. У изради ЛАП учествовали су представници јавног и цивилног сектора, међу којима и: представници ромских удружења, здравствене медијаторке, педагошки асистенти, координатор за ромска питања, као и други представници ромске заједнице, односно представници појединих подстандардних насеља у којима живе Роми.

Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња у граду Вршцу за период 2019-2021. године усвојен је од стране Скупштине града Вршца 04.03.2019.

2 СТРАТЕШКИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

2.1 Локалне стратегије

Тренутно важеће стратегије и локални акциони планови Града Вршца су:

- Локална стратегија развоја Града Вршца до 2020. године,
- Стратегија социјалне заштите 2014 – 2020,
- Програм развоја туризма,
- Стратегија развоја пољопривреде,
- Локални еколошки акциони план,
- Локални акциони план запошљавања,
- План јавног здравља Града Вршца 2018 - 2025.

Локална стратегија развоја Града Вршца до 2020. године представља кровни документ. У њему није препозната потреба инклузије Рома у заједницу.

План јавног здравља Града Вршца 2018 – 2025 препознаје здравље Рома као посебну област истичући улогу ромске жене у репродукцији и важност превентивне здравствене заштите жена.

Стратегија социјалне заштите 2014 – 2020 у оквиру стратешког циља, Помоћ социјално угроженим категоријама становништва кроз развој социјалних услуга на општинском нивоу, препознаје као један од приоритета „Побољшање услова и квалитета живота ромске популације“.

Препоруке и стратешке интервенције у оквиру приоритета Побољшање услова и квалитета живота ромске популације, Стратегије социјалне заштите 2014 -2020:

- Примена постојећих програма за описмењавање, школовање и обучавања за одређена занимања;
- Коришћење постојеће мреже објеката основних школа на подручју општине Вршац у вечерњим сатима за функционално описмењавање одраслих и лица која су прерасла редовно основношколско образовање;
- Примена програма интеграције ромске деце у друштвени живот. Овај проблем је делимично решен законском обавезом уписивања предшколаца у "нулти разред", треба се фокусирати на испуњавање ове обавезе родитеља;
- Програме здравствене едукације и увођења у систем основне здравствене заштите (посебно деце, жена, старих). Посебно је важно стимулисати реализацију популационе политике која ће, посебно код млађих брачних парова, фаворизовати функционалне породице са не више од троје деце;
- Развијање свести о потреби образовања и запошљавања, посебно свести о равноправном положају жена у овој популацији, а што ће имати за веома важну последицу – смањење броја малолетничких бракова и већи степен контролисаног рађања.

Специфични циљеви и специфични задаци у оквиру приоритета Побољшање услова и квалитета живота ромске популације, Стратегије социјалне заштите 2014 -2020:

- Унапређење програма подршке у укључивање Рома/Ромкиња у прилагођене системе функционалног описмењавања и легалног запошљавања;
- Применити постојеће Програме запошљавања теже запошљивих групација којој припадају и Роми/Ромкиње;
- Наставити реализацију програма „Друга шанса“ у оквиру ОШ „Паја Јовановић“ Вршац намењеног лицима која желе да започну или наставе прекинуто школовање;
- До краја 2014. године формирати Тим за подршку у запошљавању ромске популације у општини Вршац (представник/ца НСЗ, НВО и ромски асистенти/асистенткиње);
- До јула 2015. Усвојити ЛАП општине Вршац за подршку ромској популацији;
- До краја 2015. године направити инфо материјал који ће Ромима/Ромкињама у општини Вршац бити доступан преко ромских асистената/асистенткиња и НВО;
- Организовати едукације и информативне скупове на којима ће Ромима/Ромкињама бити доступне информације о свим елементима уласка у легалан свет рада;
- Подршка кроз програме социјализације кроз социјалну едукацију и доступност информација од значаја за свакодневни живот: право на школовање, право на рад, принципи функционисања цивилно–грађанског друштва (права и обавезе појединца, основне функције институционалног система, постојање програма намењених ромској популацији);
- Програм евиденције постојећих ромских НВО, њихово умрежавање, стварање јединствене базе података, потреба, трансфер знања и искустава, сарадња и др.;
- Развијање превентивних програма фокусираних на предрасуде у односу на Роме/Ромкиње али и саме ромске популације у односу на цивилно друштво (усвајање правила живота у грађанском друштву које важи за све грађане/ке не само у општини Вршац).
- До краја 2014. године формирати функционалну групу од 5 особа које ће се активно бавити заступањем потреба ромске популације у локалној заједници али и њиховим могућностима. Циљ заступања је постизање промене свести код појединаца о значају активног односа према сопственом животу кроз образовање и школовање, подизање мотивације да дају лични допринос изласку из сиромаштва, да сваки појединац има животну шансу да живи квалитетно.

Од ових специфичних циљева и задатака Стратегије социјалне заштите 2014 -2020, до сада је реализовано следеће:

- Реализација програма „Друга шанса“ у оквиру ОШ „Паја Јовановић“ Вршац, намењеног лицима која желе да започну или наставе прекинуто школовање – **функционише у континуитету од 2012.године.**
- Применити постојеће Програме запошљавања теже запошљивих групација којој припадају и Роми/Ромкиње – **ЛАПЗ који се израђује на годишњем нивоу и који се реализује у сарадњи са НСЗ Филијала Вршац, подразумева и Програм јавних радова, по којем се, у склопу теже запошљивих група, највише ангажују Роми.**
- Подршка кроз програме социјализације кроз социјалну едукацију и доступност информација од значаја за свакодневни живот: право на школовање, право на рад, принципи функционисања цивилно–грађанског друштва (права и обавезе појединца, основне функције институционалног система, постојање програма намењених ромској популацији); - **постоји свакодневна доступност информација од значаја преко Центра за социјални рад и преко Црвеног крста.**
- Програм евиденције постојећих ромских НВО, њихово умрежавање, стварање јединствене базе података, потреба, трансфер знања и искустава, сарадња и др.; - **Град Вршац повезује НВО кроз програме за које се може аплицирати за средства, такође даје савете и проверава активност на терену по одобреним пројектима.**

- Развивање превентивних програма фокусираних на предрасуде у односу на Рома/Ромкиње али и саме ромске популације у односу на цивилно друштво (усвајање правила живота у грађанском друштву које важи за све грађане/ке не само у општини Вршац). – У **2014. години реализован је програм социјална једнакост, а на тему остваривања права из области социјалне политике, здравствене заштите и образовања.**

Град Вршац је у претходном периоду примењивао стратегију и припадајући акциони план, али не и посебан план који се односи на инклузију Рома, јер такав није постојао.

Све остале активности остварују се кроз деловање рада стручних служби Центра за социјални рад и у оквиру саветовалишта за брак и породицу.

2.2 Институционални оквир на локалном нивоу

У граду Вршцу је у октобру 2018. године именована координаторка за ромска питања. Ангажована је по уговору на одређено време. Ово радно место је систематизовано. Према *Правилнику о организацији и систематизацији Града Вршица* („Службени гласник РС” бр. 21/16) ромска координаторка обавља следеће послове:

- пружа стратешку подршку у развоју и спровођењу постојећих и нових политика и програма инклузије грађана ромске националности у складу са националним и локалним стратешким оквиром;
- припрема делове студија, планова, пројеката за одговарајућу област;
- пружа стратешку подршку при одређивању приоритета у изради планова;
- поспешује секторску сарадњу организовањем састанака и активности везано за планирање и спровођење мера за социјално укључивање грађана ромске националности са представницима локалне самоуправе и другим актерима;
- организује радионице, састанке на којима се дефинишу проблеми, питања и акције које се требају спроводити;
- спроводи посете насељима у којима живе грађани ромске националности.

Активности ће се реализовати у складу са Акционим планом и потребама ромске популације. Ромска координаторка сарађује са члановима ЛКТ и Мобилног тима и заједно са њима планира акције на терену. Такође, обавља све послове у складу са Правилником о организацији и систематизацији.

У граду Вршцу је формиран Савет за међунационалне односе и у њему има чланова/чланица ромске националности.

У граду Вршцу је формиран Савет за родну равноправност и у њему нема чланова/чланица ромске националности.

У граду је формиран Савет за здравље и у њему нема чланова/чланица ромске националности, али Савет је у непосредном контакту са ромском здравственом медијаторком из Дома здравља.

Поред наведених савета, у Вршцу су формиран и други савети из области које могу бити од значаја за инклузију Рома, односно Савет за социјалну заштиту.

Именована је Мобилна јединица за социјално укључивање Рома и Ромкиња на локалном нивоу (у даљем тексту: Мобилни тим). У раду Мобилног тима учествују представници локалне самоуправе, представници Центра за социјални рад, Дома здравља, Националне службе за запошљавање – филијале Вршац, Одељења за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство Градске управе, Предшколске установе „Чаролија”, ОШ „Паја Јовановић”, представници ромских удружења: „Романо крло” и „Роми напред”, Канцеларије за младе,

ромски педагошки асистент и здравствени медијатор. Чланови мобилних јединица су запослени у поменутим установама и раде на пословима који су у вези са остваривањем права Рома и Ромкиња.

Мобилни тим подстиче директно примењивање стратешких мера у органима и установама; обилази ромска насеља на основу утврђеног плана; сарађује са Националним саветом ромске националне мањине и организацијама цивилног друштва; обавештава органе јавне управе о проблемима у вези са применом стратешких мера; припрема иницијативе и пројекте којима се осигурава сарадња локалних организација и партнера у процесу унапређења положаја Рома и Ромкиња; прикупља податке о остваривању стратешких мера.

Поред наведених организација/институција/установа, чији представници су укључени у рад ЛКТ/Мобилне јединице, у процес социјалног укључивања Рома и Ромкиња потребно је укључити и друге представнике јавног, приватног и цивилног сектора - све јавне институције и невладин сектор који кроз своје програме деловања могу допринети инклузији и успешној социјалној интеграцији Рома и Ромкиња, као и унапређењу њиховог положаја.

На подручју града Вршца налази се једна предшколска установа и 21 објекат, 16 истурених одељења вртића, 9 одељења у граду, док је остало у селима. Сва одељења у селима припадају основним школама. У граду има и 11 матичних основних школа, као и 15 подручних одељења. Укупно је ангажовано 34 педагошка асистената, од чега 26 жена и 8 мушкараца, и то у следећим установама:

- Музичка школа „Јосиф Маринковић“,
- ОШ „Бранко Радичевић“ – Уљма,
- ОШ „Жарко Зрењанин“ – Избиште,
- ОШ „Ђура Јакшић“ – Павлиш,
- ОШ „Паја Јовановић“,
- Предшколска установа „Чаролија“,
- ОШ „Младост“,
- ШОСО „Ј. Варјашки“,
- ОШ „Вук Караџић“,
- ОШ „Јован Стерија Поповић“,
- ОШ „Олга Петров Радишић“.

Поред наведених установа у којима су педагошки асистенти већ ангажовани, прати се постојање даљих потреба за ангажовањем педагошких асистената. Град Вршац сматра да се потреба за новим педагошким асистентима утврђује почетком школске године, као и да се увек ангажује онолики број асистената који је неопходан, те да се увек прате потребе. С тога се у складу са потребама педагошки асистенти ангажују и у средњим школама.

Представници ЈЛС постојећу сарадњу педагошких асистената са другим релевантним установама/институцијама/организацијама цивилног друштва оцењују као добру. Најчешћа сарадња се дешава са установама које су директни извршиоци спровођења мера, односно првенствено са Центром за социјални рад, руководством школа, невладиним организацијама, првенствено Црвеним Крстом и Удружењем ОСИ.

На подручју општине Вршац ангажована је 1 здравствена медијаторка, која у континуитету ради од 2009. године и која брине о праћењу здравља Рома и Ромкиња, и учествује у реализацији превентивних мера за спровођење активности на планирању породице у сарадњи са гинеколошким диспансером Дома здравља.

Представници ЈЛС процењују да број ангажованих здравствених медијаторки одговара потребама заједнице.

Постојећа сарадња здравствене медијаторке са другим службама Дома здравља оцењује се као коректна и задовољавајућа у свим сегментима, а са другим релевантним установама/организацијама (као што су: Центар за социјални рад, ПУ, Црвени крст и Општа болница) сарадња је и више него задовољавајућа.

У општини Вршац ради 90 организација цивилног друштва, од којих следеће организације заступају интересе Рома и Ромкиња:

- Романо Крло – Ромски глас Вршац,
- Покрет Рома Вршац,
- Ивица Мартинов - Чукурмала,
- КПД Рома Сунце - Кхам Вршац,
- Удружење Роми напред Црвени крст Вршац
- Асоцијација грађана „Импулс“

3 ОПШТИ ПОДАЦИ О ГРАДУ

Основне карактеристике:

Вршац је градско насеље у саставу града Вршца у Јужнобанатском округу, један од најстаријих банатских градова који се налази се на југоисточном рубу Панонске низије, у подножју Вршачких планина. Према попису из 2011. године у самом граду било је 36.040 становника. По овоме је Вршац други по величини град у округу, после Панчева, и највећи град у Војводини без статуса средишта округа.

Степен развијености по Уредби о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе: 1

Број насеља: 24; број катастарских општина 24, број месних заједница: 28.

3.1 Географски подаци

Географски положај:

Вршац лежи у самом подножју Вршачких планина. Недалеко од Вршца налази се и Делиблатска пешчара – специфични географски комплекс и једно од највећих пешчаних пространа у Европи. Вршачке планине, на крајњем југоистоку Баната, заузимају површину од око 170 km². Имају претежно одлике брдско-брежуљкастих предела чији централни део има планински карактер. Почињући са брдима Капела (252 m) и Кула (399 m) над самим градом, простиру се на истоку све до речице Черне у Румунији. На североисточној страни оивичене су Марковачким потоком и Малим Ритом у који се стрмо спуштају. Са јужне стране благо опадају и завршавају се долинама потока Месића и Гузајне. У уздужном профилу, на правцу исток-запад, налазе се највећи врхови међу којима доминира Гудурички врх (641 m), који је уједно и највиши врх у Војводини.

Вршац се налази на надморској висини од 101 m. Координате: [45°07'00"N 21°18'00"E](#)

Вршац се налази североисточно од Београда, на 83. километру међународног магистралног пута према Румунији, од које је удаљен 14 km. Вршац одликује добра повезаност са околним местима као и градовима у овом делу Војводине, и то једнако друмским и железничким саобраћајем. У самом Вршцу налази се железнички гранични прелаз према Румунији, а друмски код Ватина.

На територији града Вршца налази се 265 km путева, од тога 262 km представља савремени коловоз. Територија која се налази под шумом износи 5.166 ha, односно 6%.

3.2 Историјски подаци

Први трагови насеља на Вршачком брду потичу још из доба праисторије, а подручје данашњег града и околине било је такође насељено у давној прошлости.

Насеље на овом месту се развило у сенци средњовековног града који је подигао угарски краљ Жигмунд почетком XV века на врху брда. Ускоро је град предат српском деспоту Ђурђу који га је повезао са својим главним утврђењима јужно од реке Дунав. За време Османлијског царства, Вршац је у потпуности попримио оријентални изглед. Након што су Турци протерани од стране војсковође Еугена Савојског, у град су ускоро колонизовани Немци који су са собом

донели нове виноградарске технике које су Вршац веома брзо претвориле у једно од средишта винарства Хабзбуршке монархије.

Највећа етничка промена наступила је за време Другог светског рата, када су Немци протерали готово целокупно јеврејско становништво града. После Другог светског рата, Немци су се иселили у Аустрију, Немачку или прекоморске земље, и тада је дошло до систематске демографске и политичке промене у Вршцу. Осамдесетих година XX века, Вршац је почео да излази из привредне таме и развија имиџ успешног града.

Роми су народ који је познат по својим честим селидбама, отуда и точак на њиховој застави који представља симбол сталног кретања. Не могу се тачно прецизирати године њиховог досељавања у Вршац и околним селима. Верује се да се они налазе овде као сународници Срба, Румуна и осталих националних мањина, од када постоји и град. Готово увек су се насељавали на периферији и у околним селима. Одувек су били добри трговци, ковачи, љубитељи коња и добре музике, и тиме се и претежно баве све до данас. Укључени су у образовање, социјалну и здравствену заштиту, и ради се на циљу побољшања њиховог положаја у граду Вршцу.

Све до данашњих дана, Роми су очували низ културних елемената који недвосмислено сведоче о њиховом етничком самосвојству у области материјалне и духовне културе, укључујући пре свега веровања, обичаје, навике, норме, законе, језик и симболе.

Осим ромског језика, за проучавање историје и културе овог народа, велику улогу имају и језици других народа, нарочито оних преко чијих су територија Роми пролазили, или на њима и са њима живели током вишевековног путовања од Индије до садашњих станишта.

Материјална и духовна култура Рома, иако они на овим просторима живе више од десет векова, још је непознаница, чак и за научне раднике који се овом проблематиком баве. Обичан свет, а неретко и они који себе сматрају образованим, о Ромима углавном знају само оно што се о њима могло сазнати путем предрасуда.

На иницијативу Канцеларије за инклузију Рома, Покрајинске владе и Матице ромске, на високој струковној школи за образовање васпитача у Вршцу „Михаило Палов“, од школске 2009/2010 године покренут је студијски програм за образовање васпитача на ромском језику. Студијски програм траје 3 године а настава је организована на српском и ромском језику. Сваке године се на буџет уписује 10 студената који полажу пријемни на ромском језику а Канцеларија за инклузију Рома, од оснивања овог студијског програма до данас, обезбеђује стипендије и уџбенике за све студенте овог смера. Посебно је важна чињеница да је ово јединствен студијски програм у региону и у Европи, који у институционалном смислу доприноси очувању, неговању и развоју ромског језика. Ова школа наставу реализује на три језика: српском, румунском и ромском, што отвара изузетне прилике за подстицање и промоцију интеркултуралности. Школа промовише атмосферу која студентима отвара могућност да упознају различите културе, и на тај начин стекну критичку културну свест, међусобно уважавање и разумевање.

Култура, традиција и обичаји негују се и преко невладиног сектора у оквиру ромских удружења који окупљају Роме кроз разне секције, активности и културно уметничко друштво.

Значајан допринос у области књижевности у граду Вршцу дала је Драгица Калдараш, ромска песникиња, која је рођена, школовала се и одрасла у Вршцу, и која је једно време радила као наставник ромског језика са елементима националне културе у три градске основне школе, а касније је припремала и водила емисију “Романо ило”- ромско срце на радио ВАП-у. Данас је пензионер и оснивач је Културно просветног друштва Рома “Сунце-Кхам” у Вршцу, које негује културу ромског народа. Објавила је неколико књига: ”Халејева Комета” - збирка љубавних песама (ромско-српско издање из 2004.год, издавач Градска библиотека Вршац), „Трепња у цвету” (издавач КПД Рома Сунце-Кхам, 2005 год.) - Збирка песама за децу нижег узраста, ”Романо ило” - Циганско срце (Збирка песама, издавач КПД Рома Сунце-Кхам, 2006. г.), ”Традиционалне песме Рома из Вршца и околине” (песме су прикупљене од казивача, издавач

КПД Рома Сунце-Кхам, 2007. г.), "Одабране песме"- (издавач КПД Рома Сунце-Кхам, 2008. г.), "Халејева Комета" (друго издање 2018., које је победило на међународном књижевном конкурс у Амико Ром -Пријатељи Рома у Ланчијану, Италија). Иначе, прва Драгицина објављена књига (неколико песама) преведена је у антологији ромских писаца света у Америци. Прво издање било је ромско-српско, а друго ромско-немачко. Драгица је и један од оснивача Матице ромске у Новом Саду 1995. године.

Вршчани Ханци Брихер (Прелић Марко) и Стеван Стојко тренутно живе и стварају у Немачкој и издали су заједничку збирку песама "Кали Ћирикли - Црвена птица".

1967. године у ромском насељу Балата у Вршцу, снимљен је филм „Скупљачи перја“ који је по први пут приказао живот, обичаје, културу и традицију Рома. Улоге у филму имали су и вршачки Роми, а главна женска улога припала је покојној Вршчанки, ромкињи Гордани Јовановић.

3.3 Демографски подаци

По *Попису становништва из 2011. године* на територији града Вршца, живи 52.026 становника (25.025 (48,1%) мушкараца и 27.001 (51,9%) жена) у 17.769 домаћинстава. Просечан број чланова по домаћинству износи 2,89. У општини има 35.731 радно способних грађана (од 15-64 године). Просечна старост становништва износи 41,9 година, што је за 0,03 мање од националног просека (42,2). На градском подручју живи 36.040, а на сеоском подручју и осталим насељеним местима 15.986 становника. Према последњем попису из 2011. Рома има 1.368, али према проценама има их око 2.000.

Анализа кретања становништва

Већина ромског становништва је задржала своје домове од када су се доселили. Мали број Рома се иселавао, а највећи број од тога одлазио је у иностранство, у Аустрију или Немачку, трагајући за бољим животом. Такође, велики број Рома и Ромкиња се након одређеног периода и враћа.

Период с краја XIX и почетка XX века био је у Србији по много чему, а нарочито по етничким променама, другачији од претходних. То је буран период сложених емиграционих и имиграционих процеса који је обухватио и ромско становништво. Безбројна локална сељакања и постепени прелазак на сталноседелачки начин живота учинила су да се они све чешће насељавају по селима, бавећи се пољопривредом, пре свега надничарењем, а мање производним и услужним делатностима. Тако је, на пример, 1890. године у Краљевини Србији регистровано 37.572 Рома, од којих је преко 80% живело у сеоским насељима, највише у подунавском (5.620), а најмање у ужичком округу (314). У Београду је те године пописано 399, а у Нишу 933 Рома. У градским срединама, Роми су и даље везани за одређена занимања, док се, без разлике на тип насеља у коме живе, неретко етнички идентификују са суседним становништвом, а најчешће изјављују да им је српски матерњи језик.

Због настојања Рома да се у локалној средини идентификују са суседном етничком заједницом, сваки податак о њиховом броју, установљен пописима становништва, може се доводити у сумњу. Но, без обзира на то, чињеница је да су статистичке службе биле свесне значаја познавања етнокултурних и етноконфесионалних карактеристика свога становништва, и у границама својих статистичких могућности урадиле најбоље што су могле.

Територију Србије одликовали су у прошлости јаки процеси размештаја и преразмештаја становништва у којима су учествовали и Роми, а узроци тих процеса у дубокој су вези са историјским и политичким збивањима у датим историјским тренуцима. Без разлике да ли су покретања била принудна или добровољна, оставила су неизбрисив траг у обичајима, култури и религији, и посебно се одразила на територијални распоред ромске популације.

Просторни распоред Рома, као динамичан феномен, тешко је пратити због тога што Роми нигде нису територијално концентрисани у смислу да чине једну хомогену структуру на неком одређеном простору Србије. Као специфично мањинско становништво, расути су у великом броју насеља, најчешће живећи у посебним и изолованим деловима, али и дисперзивно измешани са већинским становништвом. Стога разматрање просторног размештаја има за циљ само да укаже на неке односе регионалног распореда и распореда по типу насеља Србије.

Према резултатима последњег пописа становништва регистровано је 147.604 Рома, или 2,1% од укупног броја становника Србије, иако их је по појединим проценама и до три пута више. У односу на резултате претходних пописа, Роми бележе позитиван популациони раст. Тај раст, међутим, није детерминисан само биолошком и миграционом компонентом, већ је под утицајем и недемографских фактора, односно променљивих етностатистичких исказа у различитим пописима становништва. Због тога бројно кретање и просторно-демографске промене, нарочито неравномеран и поларизован размештај испољен високом концентрацијом Рома у урбаним срединама, значајно одударају од динамике и просторне дистрибуције укупног становништва Србије и свих њених регионалних целина.

У 2011. години највише Рома пописано је у Региону Јужне и Источне Србије (38,7%), затим у Војводини (28,7%), Београдском региону (18,6%) и Региону Шумадије и Западне Србије (14,0%). Роми Јужне и Источне Србије размештени су у свим областима овог региона, са израженом неравномерношћу распореда међу областима. Тако је у три области (Пчињској, Нишавској и Јабланичкој) концентрисано 64,2% у односу на све Роме региона, при чему су најзаступљенији у општинама Врање, Бујановац, Ниш, Алексинац и Лесковац. Општине у којима није регистрован ни један становник ромске националности су Црна Трава и Кнић.

Неравномерни територијални распоред Рома карактеристичан је и за Војводину, у којој је у три области (Јужнобачкој, Средњобачкој и Јужнобанатској) живело 61,0% од свих војвођанских Рома, највише у општинама Нови Сад, Зрењанин, Вршац и Панчево.

Изразито поларизован размештај примећује се и у оквиру општина Београдског региона, посебно када се има у виду да је у градским насељима концентрисано 80,7% од укупне београдске ромске популације. Најмањи број Рома регистрован је у региону Шумадије и Западне Србије (13,9% од укупне ромске популације Србије). И они су неравномерно распоређени по областима, а највише их има у Мачванској, Колубарској, Расинској и Рашкој области у којима живи 79,3% од укупног броја Рома овог региона. Најбројнији су у општинама Шабац, Ваљево, Уб, Крушевац, Краљево и Крагујевац.

Табела: Становништво према националној припадности према попису 2011. године

Национална припадност	Република Србија		АП Војводина		Јужнобанатски округ		Општина Вршац	
	Број	Удео у укуп. становн. (%)	Број	Удео у укуп. становн. (%)	Број	Удео у укуп. становн. (%)	Број	Удео у укуп. становн. (%)
Укупно	7.186.862	100	1.931.809	100	293.730	100	52.026	100
Срби	5.988.150	83,32	1.289.635	66,76	208.462	70,97	37.595	72,26
Роми	147.604	2,05	42.391	2,19	8.025	2,73	1.368	2,63
Албанци	5.809	0,08	2.251	0,12	250	0,09	73	0,15
Бошњаци	145.278	2,02	780	0,04	144	0,05	19	0,04
Бугари	18.543	0,26	1.489	0,08	757	0,26	79	0,15
Буњевци	16.706	0,23	16.469	0,85	30	0,01	3	0,01
Власи	35.330	0,49	170	0,01	123	0,04	6	0,01
Горанци	7.767	0,11	1.179	0,06	91	0,03	2	<0,01
Југословени	23.303	0,32	12.176	0,63	1.178	0,40	302	0,58
Мађари	253.899	3,53	251.136	13	13.194	4,49	2.263	4,35
Македонци	22.755	0,32	10.392	0,54	6.548	2,23	472	0,91
Муслиман	22.301	0,31	3.360	0,17	586	0,20	41	0,08
Немци	4.064	0,06	3.272	0,17	472	0,16	95	0,18
Румуни	29.332	0,41	25.410	1,32	18.000	6,13	5.420	10,42
Руси	3.247	0,05	1.173	0,06	184	0,06	26	0,05
Русини	14.246	0,20	13.928	0,72	25	0,01	5	0,01
Словаци	52.750	0,73	50.321	2,60	13.777	4,69	147	0,28
Словенци	4.033	0,06	1.815	0,09	358	0,12	146	0,28
Украјинци	4.903	0,07	4.202	0,22	84	0,03	13	0,02
Хрвати	57.900	0,81	47.033	2,43	1.512	0,51	214	0,41
Црногорци	38.527	0,54	22.141	1,15	921	0,31	139	0,27
Остали	17.558	0,24	6.710	0,35	1.615	0,55	242	0,47

Извор: Попис 2011, Републички завод за статистику

Према подацима из табеле, грађани ромске националности чине националну мањину како у Републици Србији (2,05%), тако и у АП Војводини (2,19%).

Од укупног броја грађана ромске националности, 28,72% грађана живи на територији АП Војводина. Само 5,44% грађана ромске националности (у односу на укупан број грађана ромске националности у РС) живи у Јужнобанатском округу. Међутим, у односу на број грађана ромске националности који насељавају АП Војводина, у Јужнобанатском округу живи 18,93% грађана ромске националности.

У односу на укупан број грађана ромске националности који насељавају Јужнобанатски округ, чак 17,05% грађана ромске националности живи на територији општине Вршац.

Укупан број становника града Вршца, по попису из 2011. Године, износи 52.089, што је у односу на 2002. годину пад од 2.280 становника, односно 4,19%, што је мање у поређењу са

просеком на нивоу АП Војводине (4,87%), а нарочито на нивоу Јужнобанатске области (6,34%). Ипак, у поређењу са просеком на нивоу Републике Србије (3,52%), он је већи и указује на чињеницу о депопулацији града.

3.4 Општи подаци о Ромима

Иако је већ доста тога урађено у циљу постизања бољег положаја ромске популације, реалност показује да се недовољан број Рома и Ромкиња укључује у системе Града. Велики број живи од социјалне помоћи, деца углавном завршавају само основну школу, мали број и средњу, а тек појединци одлазе на високо школовање. Школе сарађују са локалним јединицама и деци ромске националности пружају адекватну помоћ и основне услове за образовање. Податак је да само 3% ромске популације има средњу стручну спрему. Такође, одређени број Рома и Ромкиња нема лична документа, што представља најугроженију групу Рома, која не може да остварује своја права. Међутим, за разлику од ранијих година, сада је већина Рома регистрована.

Такође, постоје проблеми и у њиховом стамбеном збрињавању - скоро половина нема решено стамбено питање. Живе у лошим условима, без основних средстава за живот, има их доста који живе у градским становима. Град улаже у ромска насеља, а средства су такође обезбеђивана из пројеката како Покрајине, тако и Републике. Резултати јесу видљиви, али не и довољни.

Ромска популација живи у два ромска насеља, Балата и Мали рит, као и у сеоским срединама: Уљма, Избиште, Ритишево, Павлиш, Загајица, Велико Средиште, Гудурица, али стамбено су интегрисани и на широком подручју града.

Насеље Балата је најмногобројније у граду, настало је 60-их година 20. века. Налази се у градској зони, поред међународног пута за Румунију, и највеће је ромско насеље на територији града Вршца. Већина објеката је легализована, а за оне који нису, поднети су захтеви. Урађена је комплетна инфраструктура насеља, постоји децје игралиште и контејнери за одношење смећа.

Постављене су и две уличне чесме, чији утрошак плаћа Град. На почетку насеља пролази оптички кабал и започето је и уређење водотока канала Месић. Инвеститор је град Вршац, а финансијер Министарство привреде водопривреде и шумарства – Дирекција за воде. Извор средстава потиче од Светске банке (средства за заштиту од поплава).

У посебан бирачки списак је до 24.4.2017. године уписано 465 грађана ромске националности.

Табела: Старосна структура грађана ромске националности

Године старости	Укупно		Мушкарци		Жене	
	Број	Удео у укупном броју (%)	Број	Удео у укупном броју (%)	Број	Удео у укупном броју (%)
Укупно	1.368	100	686	100	682	100
0-4 година	164	11,99	83	12,1	81	11,88
5-9 година	165	12,06	98	14,28	67	9,82
10-14 година	132	9,65	78	11,37	54	7,92
15-19 година	113	8,26	55	8,02	58	8,5
20-24 година	136	9,94	62	9,04	74	10,85
25-29 година	115	8,41	54	7,87	61	8,94
30-34 година	90	6,58	42	6,12	48	7,04
35-39 година	73	5,34	38	5,54	35	5,13
40-44 година	89	6,5	41	5,98	48	7,04
45-49 година	84	6,14	43	6,27	41	6,01
50-54 година	64	4,68	30	4,37	34	4,98
55-59 година	54	3,95	26	3,79	28	4,1
60-64 година	32	2,34	15	2,19	17	2,49
65-69 година	24	1,75	9	1,31	15	2,2
70-74 година	22	1,61	10	1,46	12	1,76
75-79 година	5	0,36	1	0,14	4	0,59
80+ година	6	0,44	1	0,14	5	0,73

Извор: „База података за праћење мера за инклузију Рома“, Републички завод за статистику, <http://www.inkluzijaroma.stat.gov.rs>

Анализом података из претходне табеле закључује се да грађана ромске националности у општини Вршац има највише у следећим старосним структурама: 5-9 година (12,06%), 0-4 година (11,99%), 20-24 година (9,94%) и 10-14 година (9,65%).

Највећи број мушкараца ромске националности заузима следеће старосне групације: 5-9 година (14,29%), 0-4 година (12,10%), 10-14 (11,37%) и 20-24 година (9,04%).

Највећи број жена ромске националности заузима следеће старосне групације: 0-4 година (11,88%), 20-24 година (10,85%), 5-9 година (9,82%) и 25-29 година (8,94%).

Број радно способних лица ромске националности (15-64 година) у општини Вршац износи 850 (406 мушкараца и 444 жена), што чини 62,13% укупног броја грађана ромске националности у општини Вршац.

Број незапослених лица ромске националности која се налазе на евиденцији НЗС износи 493, што представља 58% радно способних лица ромске националности. Према евиденцији НЗС, број незапослених жена ромске националности износи 214, што чини 48,20% радно способних жена ромске националности у општини Вршац.

3.4.1 Образовање

У следећој табели дат је преглед школске спреме грађана ромске националности. Из табеле се може уочити да деца млађа од 15 година чине 33,70% укупног броја грађана ромске националности у општини Вршац.

Број грађана ромске националности без школске спреме износи 255, што је **30%** укупног броја радно способних грађана ромске националности у општини Вршац, односно 18,64% укупног броја грађана ромске националности. Код неромског становништва општине Вршац, **1,07%** радно способних грађана је без школске спреме.

Број грађана ромске националности са непотпуном основном школом износи 440, што је **51,76%** укупног броја радно способних грађана ромске националности у општини Вршац, односно 32,16% укупног броја грађана ромске националности. Код неромског становништва општине Вршац, **9,68%** радно способних грађана је са непотпуном основном школом.

Број грађана ромске националности са основним образовањем износи 166, што је **19,53%** укупног броја радно способних грађана ромске националности у општини Вршац, односно 12,13% укупног броја грађана ромске националности. Код неромског становништва општине Вршац, **18,55%** радно способних грађана је са завршеном основном школом.

Број грађана ромске националности са средњим образовањем износи 40, што је **4,70%** укупног броја радно способних грађана ромске националности у општини Вршац, односно 2,92% укупног броја грађана ромске националности. Код неромског становништва општине Вршац, **42,73%** радно способних грађана је са завршеном средњом школом.

Број грађана ромске националности са вишим или високим образовањем износи 3, што је **0,35%** укупног броја радно способних грађана ромске националности у општини Вршац, односно 0,22% укупног броја грађана ромске националности. **12,98%** радно способних неромских грађана општине Вршац је са вишим или високим образовањем.

Табела: Грађани ромске националности према школској спреми:

Укупно	Деца млађа од 15 година	Без школске спреме	Непотпуна основна школа	Основно образовање	Средње образовање	Више/ високо образовање	Непознато
1.368	461	255	440	166	40	3	3

Извор: „База података за праћење мера за инклузију Рома“, Републички завод за статистику, <http://www.inkluzijaroma.stat.gov.rs>

Табела: Становништво Града Вршца према школској спреми

Укупно	Деца млађа од 15 година	Без школске спреме	Непотпуна основна школа	Основно образовање	Средње образовање	Више/ високо образовање	Непознато
52026	7.709	987	5343	9561	21687	6579	198

Извор: Попис 2011, Републички завод за статистику

У школској 2017/2018. години предшколским васпитањем и образовањем обухваћено је 544 деце, од чега 17 (3,12%) ромске деце (8 девојчица и 9 дечака). Број деце узраста 0-3 године је 194 (93 девојчица и 101 дечака), односно деце ромске националности овог узраста је 0 (0 девојчица и 0 дечака), док од 3-5,5 година има укупно 704 деце (352 девојчица и 352 дечака), а ромске 17 (6 девојчица и 11 дечака).

Основним образовањем у школској 2017/2018. години обухваћено је 3.681 деце (1.745 девојчица и 1.936 дечака), од чега 273 (7,42%) деце ромске националности (123 девојчица и 150 дечака).

У следећој табели је дат преглед броја деце која су напустила основну школу у претходне три школске године.

Табела: Број дечака и девојчица који су напустили основну школу током школских 2015/2016, 2016/2017 и 2017/2018. година

Разреди	2015/2016.		2016/2017.		2017/2018.	
	Број дечака	Број девојчица	Број дечака	Број девојчица	Број дечака	Број девојчица
I разред	7	4	7	2	6	3
II разред	6	5	10	7	6	3
III разред	10	1	4	0	5	2
IV разред	7	3	6	0	6	2
V разред	10	4	6	5	9	5
VI разред	2	4	8	4	4	3
VII разред	1	8	0	2	5	1
VIII разред	2	3	1	1	1	1

Извор: Упитник за припрему ситуационе анализе за потребу израде ЛАП за инклузију Рома попуњен од стране општине Вршац

Није евидентирано која је национална припадност деце која су напустила школу, али је претпоставка да међу њима има Рома.

Као што се из табеле види, највише деце школовање напушта у петом разреду основне школе. У питању су деца ромске националности, коју родитељи углавном тада одводе у иностранство, понекад их и враћају али ако се врате, враћају се у исти разред који су похађали када су отишли јер углавном не похађају школу у земљама у које одлазе.

Уписне школске 2018/2019. године, по територијалној припадности у ОШ „Паја Јовановић”, уписано је 51 дете. На тестирање се појавило 64 деце, што показује да се или једна нова група доселила или да се показало интересовање за ову школу. По школској евиденцији, наставу у првом разреду похађа 53 деце, док је десеторо деце затражило преводницу за прелазак у ОШ „Вук Караџић” што се може образложити потребом за већим бројем деце у поменутој школи, због комплетирања разреда. Нема података о националној припадности деце која одлазе јер тај податак није уписан у преводницу. Закључак је да деца нису напустила школовање, већ су само премештена у другу основну школу.

Средњошколским образовањем у школској 2017/2018. години обухваћено је 1.037 девојчица и 1.203 дечака, од чега је 18 девојчица и 26 дечака ромске националности.

Број ромских ученика који су уписани у средњу школу путем афирмативних мера у претходне три школске године:

- у школској 2015/2016. години: 0 девојчица, 2 дечака
- у школској 2016/2017. години: 1 девојчица, 1 дечак
- у школској 2017/2018. години: 0 девојчица, 1 дечак

Број младих ромске националности који су на високе школе и факултете уписани путем афирмативних мера у претходне три школске године:

- у школској 2015/2016. години: 0 девојчица, 0 дечака
- у школској 2016/2017. години: 0 девојчица, 0 дечака
- у школској 2017/2018. години: 0 девојчица, 0 дечака

13 младих Рома и 21 младих Ромкиња из општине Вршац похађа више и високо образовање у школској 2017/2018. години.

У текућој 2017/2018. години на територији града Вршца ромски језик и култура изучава се само на Високој струковној школи за образовање васпитача.

На Високој струковној школи за образовање васпитача у Вршцу одржава се настава на ромском језику. Сертификат о познавању ромског језика имају и педагошки асистент, који је уведен у систем образовања, и ромски координатор града Вршца.

Број младих из ромске заједнице који похађају изборни предмет „Ромски језик са елементима националне културе” је 34.

3.4.2 Регистрована незапосленост

Према подацима Националне службе за запошљавање, у граду Вршцу на дан 30.8.2018. године на евиденцији се налази укупно 493 незапослених лица ромске националности, од чега 214 жена.

У следећим табелама је дат преглед броја незапослених према степену стручне спреме, према старости и дужини тражења посла.

Табела: Образовна структура лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ

Степен стручне спреме	На дан 31.12.2016.		На дан 31.12.2017.		На дан 31.8.2018.	
	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена
Укупно	545	215	515	216	493	214
I	501	202	467	204	454	205
II	2	0	4	0	2	0
III	28	8	29	6	26	5
IV	12	4	14	6	10	4
V	0	0	0	0	0	0
VI-1	1	0	1	0	1	0
VI-2	1	1	0	0	0	0
VII-1	0	0	0	0	0	0
VII-2	0	0	0	0	0	0
VIII	0	0	0	0	0	0

Извор: Национална служба за запошљавање

Табела: Старосна структура лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ

Степен стручне спреме	На дан 31.12.2016.		На дан 31.12.2017.		На дан 31.8.2018.	
	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена
Укупно	545	215	515	216	493	214
15-19 година	45	19	32	17	30	17
20-24 година	91	30	89	28	74	27
25-29 година	78	31	70	29	66	29
30-34 година	62	32	66	29	73	33
35-39 година	61	20	61	27	63	25
40-44 година	63	37	61	35	57	33
45-49 година	61	21	44	22	41	17
50-54 година	41	14	44	16	40	15
55-59 година	26	6	29	7	29	11
60-64 година	17	5	19	6	20	7

Извор: Национална служба за запошљавање

Табела: Број лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ према дужини тражења посла

Дужина тражења посла	На дан 31.12.2016.		На дан 31.12.2017.		На дан 31.8.2018.	
	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена
Укупно	545	215	515	216	493	214
До 3 месеца	49	17	60	31	43	19
Од 3 до 6 месеци	45	16	39	20	33	15
Од 6 до 9 месеци	44	15	19	4	30	10
Од 9 до 12 месеци	42	17	26	10	25	14
Од 1 до 2 године	118	48	105	39	64	24
Од 2 до 3 године	45	21	83	34	97	43
Од 3 до 5 година	84	29	57	19	71	28
Од 5 до 8 година	84	38	84	39	75	32
Од 8 до 10 година	13	4	26	12	35	18
Преко 10 година	21	10	16	8	20	11

Извор: Национална служба за запошљавање

Према последњим подацима из Националне службе за запошљавање, број лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ износи 493 (214 жена), што чини 36,04% укупног броја грађана ромске националности у општини Вршац.

У односу на 2016. годину, смањен је укупан број незапослених лица ромске националности, и то углавном мушкараца.

Иако је однос мушкараца и жена ромске националности углавном исти у свим старосним структурама, примећује се смањење броја незапослених мушкараца ромске националности у старосним структурама 15-19, 20-24 и 45-49 година у односу на 2016. годину, док се број незапослених лица ромске националности у старосној групацији 30-34 повећао.

Када је у питању дужина тражења посла, иако се број особа које на запослење чекају од 1-2 године смањено са 118 (2016. године) на 64 (2018. године), примећује се пораст броја лица ромске националности у групи која на запослење чека од 2-3 године, односно са 45 (2016. године) на 97 (2018. године). Највећи број незапослених лица ромске националности на запослење чека дуже од једне године, док се тренд раста дужине тражења посла наставља и повећава.

У односу на укупан број радно способних грађана ромске националности у општини Вршац (850), број незапослених лица ромске националности која се налазе на евиденцији НЗС чини 493, односно 58%.

У односу на укупан број радно способних жена ромске националности у општини Вршац (444), број незапослених жена ромске националности које се налазе на евиденцији НЗС износи 214, односно 48,20%.

На евиденцији НЗС се налазе и лица са инвалидитетом, један корисник новчане надокнаде, самохрани родитељи, незапослени родитељи, интерно расељена лица, корисници социјалне помоћи, један повратник из иностранства по споразуму о реадмисији, повратници из затвора и један технолошки вишак, као што је приказано у следећој табели.

Табела: Број лица ромске националности која се налазе на евиденцији НЗС

	На дан 31.12.2016.		На дан 31.12.2017.		На дан 31.8.2018.	
	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена
Особе са инвалидитетом	18	5	17	6	11	4
Корисници новчане накнаде	0	0	0	0	1	0
Самохрани родитељи	24	16	13	10	16	14
Оба незапослена родитеља	225	92	166	72	150	65
Интерно расељена лица	3	2	2	1	2	1
Избегла лица	0	0	0	0	0	0
Корисници новчане социјалне помоћи	33	8	142	54	176	74
Деца у хранитељским породицама	0	0	0	0	0	0
Повратници из иностранства по споразуму о реадмисији	0	0	0	0	1	0
Повратници из затвора	2	0	1	0	3	0
Жртве трговине људима	0	0	0	0	0	0
Жртве породичног насиља	0	0	0	0	0	0
Технолошки вишкови	1	0	1	0	1	0

Извор: Национална служба за запошљавање

У односу на 2016. годину, број лица ромске националности са инвалидитетом је смањен (мушкарци).

У односу на 2016. годину, број самохраних родитеља ромске националности је смањен са 24 на 16, и то углавном мушкараца, док број самохраних мајки остаје неизмењен.

У односу на 2016. годину, број лица са оба незапослена родитеља је смањен са 225 на 150, и то углавном мушкараца.

У односу на 2016. годину, повећан је број лица која су корисници новчане социјалне помоћи и то са 33 на 176. У односу на укупан број грађана ромске националности у општини Вршац, лица која су корисници новчане социјалне помоћи чине 12,86%, док у односу на укупан број радно способних лица ромске националности тај број износи 20,70%.

3.4.3 Становање

Према подацима Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре о подстандардним ромским насељима за 2016. годину, Роми на територији општине Вршац живе у следећим подстандардним насељима: Балата, Улица Гробљанска, Избиште, Мали рит, Павлиш, Ритишево 1, Ритишево 2, Саве Кнежевића, Војводе Степе Степановића, Загајица, и 29. новембар.

Опис сваког од ових насеља је табеларно приказан.

Назив насеља:	Балата - Вршац										
Опис положаја:	Интегрисан у формално насеље		Површина:		138773м2		Процењена старост насеља:		45+		
Грађевински материјал:	Слаби материјали, неподобни за градњу		Постоји одношење отпада:		да		Број кућа:		101-200		
Тип грејања:	Чврсто гориво (угаљ, дрво,)						Број становника:		201-500		
Постоји водоводна мрежа:	да	Статус водов.мреже:		У функцији			Покривеност вод.мрежом:		30-70%		
Постоји канализациона мрежа:	да	Статус канал.мреже:		У функцији			Покривеност кан.мрежом:		30-70%		
Тип септичке јаме:	нп										
Постоји електрична мрежа:	да	Статус елек.мреже:		У функцији		Покривеност ел.мрежом:			30-70%		
Постоји улична расвета:	да	Статус уличне расвете:		У функцији		Покривеност улич.расветом:			30-70%		
Постоје приступне саобраћајнице:	да	Постоје унутрашње саобраћајнице:		да	Тип коловоза:	нп		Покривеност унутр.саобр.		нп	
Покривеност планском документацијом:	Цела територија насеља				Тип планске документације:			Генерални урбанистички план			
План 2:	Нп				План 3:			нп			
Спровођење планова:	Директно				Започета разрада плана:			нп			
Степен легализације објекта	Објекти делимично легализовани (око 50% легализовано)			Предато за легализацију:		Мање од 30%		Облик власништва:		приватно	
Назив насеља:	Улица Гробљанска - Уљма										
Опис положаја:	На ободу формалног насеља		Површина:		44976 м2		Процењена старост насеља:		45+		
Грађевински материјал:	Слаби материјали, неподобни за градњу		Постоји одношење отпада:		да		Број кућа:		15-50		
Тип грејања:	Чврсто готриво (дрво, угаљ)						Број становника:		100-200		
Постоји водоводна мрежа:	да	Статус водов.мреже:		У функцији			Покривеност вод.мрежом:		30-70%		

Постоји канализациона мрежа:	Не	Статус канал.мреже:	Планирана		Покривеност кан.мрежом:	0	
Тип септичке јаме:	Нп						
Постоји електрична мрежа:	Да	Статус елек.мреже:	У функцији		Покривеност ел.мрежом:	30-70%	
Постоји улична расвета:	Не	Статус уличне расвете:	нп		Покривеност улич.расветом:	0	
Постоје приступне саобраћајнице:	да	Постоје унутрашње саобраћајнице:	да	Тип коловоза:	асфалт	Покривеност унутр.саобр.	30-70%
Покривеност планском документацијом:	Цела територија насеља			Тип планске документације:		Просторни план општине	
План 2:	Нп			План 3:		Нп	
Спровођење планова:	Са даљом разрадом			Започета разрада плана:		нп	
Степен легализације објекта	Објекти делимично легализовани (око 50% легализовано)			Предато за легализацију:	Мање од 30%	Облик власништва:	приватно
Назив насеља:	Избиште						
Опис положаја:	Интегрисан у формално насеље		Површина:	119404 м2		Процењена старост насеља:	45+
Грађевински материјал:	Слаби материјали, неподобни за градњу		Постоји одношење отпада:	Да		Број кућа:	15-50
Тип грејања:	Чврсто гориво (угаљ, дрво)					Број становника:	100-200
Постоји водоводна мрежа:	Да	Статус водов.мреже:	У функцији		Покривеност вод.мрежом:	30-70%	
Постоји канализациона мрежа:	Не	Статус канал.мреже:	Планирана		Покривеност кан.мрежом:	0	
Тип септичке јаме:	нп						
Постоји електрична мрежа:	да	Статус елек.мреже:	У функцији		Покривеност ел.мрежом:	70%+	
Постоји улична расвета:	да	Статус уличне расвете:	У функцији		Покривеност улич.расветом:	70%+	
Постоје приступне саобраћајнице:	да	Постоје унутрашње саобраћајнице:	да	Тип коловоза:	асфалт	Покривеност унутр.саобр.	70%+
Покривеност планском документацијом:	Цела територија насеља			Тип планске документације:		Просторни план општине	
План 2:	Нп			План 3:		Нп	
Спровођење планова:	Директно			Започета разрада плана:		нп	
Степен легализације објекта	Објекти делимично легализовани (око 50% легализовано)			Предато за легализацију:	Мање од 30%	Облик власништва:	приватно
Назив насеља:	Мали Рит – Вршац						
Опис положаја:	На ободу формалног насеља		Површина:	14636		Процењена старост насеља:	15-45
Грађевински материјал:	Слаби материјали, неподобни за градњу		Постоји одношење отпада:	Не		Број кућа:	Мање од 15
Тип грејања:	Чврсто гориво (угаљ, дрво)					Број становника:	100-200
Постоји водоводна мрежа:	да	Статус водов.мреже:	Забрањено коришћење		Покривеност вод.мрежом:	0	

Постоји канализациона мрежа:	Не	Статус канал.мреже:	Нп	Покривеност кан.мрежом:	0
Тип септичке јаме:	нп				
Постоји електрична мрежа:	Не	Статус елек.мреже:	Нп	Покривеност ел.мрежом:	0
Постоји улична расвета:	Не	Статус уличне расвете:	Нп	Покривеност улич.расветом:	0
Постоје приступне саобраћајнице:	Не	Постоје унутрашње саобраћајнице:	Не	Тип коловоза:	Земља и стругани асфалт
Покривеност планском документацијом:	Цела територија насеља		Тип планске документације:		Генерални урбанистички план
План 2:	Нп		План 3:		Нп
Спровођење планова:	Даљом разрадом		Започета разрада плана:		нп
Степен легализације објеката	Објекти треба да се легализују (мање од 10% легализовано)		Предато за легализацију:	Мање од 30%	Облик власништва: нп
Назив насеља:	Павлиш				
Опис положаја:	Интегрисан у формално насеље		Површина:	27065 м2	Процењена старост насеља: 45+
Грађевински материјал:	Слаби материјали, неподобни за градњу		Постоји одношење отпада:	Да	Број кућа: 15-50
Тип грејања:	Чврсто гориво (угаљ, дрво)			Број становника:	100-200
Постоји водоводна мрежа:	да	Статус водов.мреже:	У функцији	Покривеност вод.мрежом:	30-70%
Постоји канализациона мрежа:	Не	Статус канал.мреже:	Планирана	Покривеност кан.мрежом:	0
Тип септичке јаме:	нп				
Постоји електрична мрежа:	Да	Статус елек.мреже:	У функцији	Покривеност ел.мрежом:	30-70%
Постоји улична расвета:	да	Статус уличне расвете:	У функцији	Покривеност улич.расветом:	70%+
Постоје приступне саобраћајнице:	да	Постоје унутрашње саобраћајнице:	да	Тип коловоза:	асфалт
Покривеност планском документацијом:	Цела територија насеља		Тип планске документације:		ПГР Павлиш
План 2:	Нп		План 3:		нп
Спровођење планова:	Директно		Започета разрада плана:		нп
Степен легализације објеката	Објекти делимично легализовани (мање од 50% легализовано)		Предато за легализацију:	Мање од 30%	Облик власништва: приватно
Назив насеља:	Ритишево 1				
Опис положаја:	Интегрисан у формално насеље		Површина:	20472 м2	Процењена старост насеља: 45+
Грађевински материјал:	Слаби материјали, неподобни за градњу		Постоји одношење отпада:	Не	Број кућа: Мање од 15
Тип грејања:	Чврсто гориво (угаљ, дрво)			Број становника:	Мање од 100
Постоји водоводна мрежа:	Да	Статус водов.мреже:	У функцији	Покривеност вод.мрежом:	30-70%

Постоји канализациона мрежа:	Не	Статус канал.мреже:	Планирана		Покривеност кан.мрежом:		0
Тип септичке јаме:	нп						
Постоји електрична мрежа:	да	Статус елек.мреже:	У функцији		Покривеност ел.мрежом:		30-70%
Постоји улична расвета:	да	Статус уличне расвете:	У функцији		Покривеност улич.расветом:		70%+
Постоје приступне саобраћајнице:	да	Постоје унутрашње саобраћајнице:	да	Тип коловоза:	Асфалт	Покривеност унутр.саобр.	70%+
Покривеност планском документацијом:	Цела територија насеља			Тип планске документације:		Проосторни план општине	
План 2:	Нп			План 3:		Нп	
Спровођење планова:	Директно			Започета разрада плана:		Нп	
Степен легализације објекта	Објекти делимично легализовани (мање од 50% легализовано)			Предато за легализацију:	Мање од 30%	Облик власништва:	приватно
Назив насеља:	Ритишево 2						
Опис положаја:	Интегрисан у формално насеље		Површина:	63202 м2	Процењена старост насеља:		45+
Грађевински материјал:	Слаби материјали, неподобни за градњу		Постоји одношење отпада:	Да	Број кућа:		Мање од 15
Тип грејања:	Чврсто гориво (угаљ, дрво)				Број становника:		Мање од 100
Постоји водоводна мрежа:	Да	Статус водов.мреже:	У функцији		Покривеност вод.мрежом:		30-70%
Постоји канализациона мрежа:	Не	Статус канал.мреже:	Планирана		Покривеност кан.мрежом:		0
Тип септичке јаме:	Нп						
Постоји електрична мрежа:	Да	Статус елек.мреже:	У функцији		Покривеност ел.мрежом:		30-70%
Постоји улична расвета:	Да	Статус уличне расвете:	У функцији		Покривеност улич.расветом:		70%+
Постоје приступне саобраћајнице:	Да	Постоје унутрашње саобраћајнице:	Да	Тип коловоза:	Асфалт	Покривеност унутр.саобр.	70%+
Покривеност планском документацијом:	Цела територија насеља			Тип планске документације:		Просторни план општине	
План 2:	Нп			План 3:		Нп	
Спровођење планова:	Директно			Започета разрада плана:		Нп	
Степен легализације објекта	Објекти делимично легализовани (око 50% легализовано)			Предато за легализацију:	Мање од 30%	Облик власништва:	Приватно

Назив насеља:	Саве Кнежевића - Избиште						
Опис положаја:	Интегрисан у формално насеље		Површина:	37675 м2	Процењена старост насеља:	45+	
Грађевински материјал:	Слаби материјали, неподобни за градњу		Постоји одношење отпада:	Да	Број кућа:	15-50	

Тип грејања:	Чврсто гориво (угаљ, дрво)	Број становника:	100-200				
Постоји водоводна мрежа:	Да	Статус водов.мреже:	У функцији	Покривеност вод.мрежом:	30-70%		
Постоји канализациона мрежа:	Не	Статус канал.мреже:	Планирана	Покривеност кан.мрежом:	0		
Тип септичке јаме:	Нп						
Постоји електрична мрежа:	Да	Статус елек.мреже:	У функцији	Покривеност ел.мрежом:	70%+		
Постоји улична расвета:	Да	Статус уличне расвете:	У функцији	Покривеност улич.расветом:	70%+		
Постоје приступне саобраћајнице:	Да	Постоје унутрашње саобраћајнице:	Да	Тип коловоза:	Асфлат	Покривеност унутр.саобр.	70%+
Покривеност планском документацијом:	Цела територија насеља	Тип планске документације:	Просторни план општине				
План 2:	Нп	План 3:	Нп				
Спровођење планова:	Директно	Започета разрада плана:	Нп				
Степен легализације објекта	Објекти делимично легализовани (око 50% легализовано)	Предато за легализацију:	Мање од 30%	Облик власништва:	Приватно		
Назив насеља:	Војводе Степе Степановића - Вршац						
Опис положаја:	На ободу формалног насеља		Површина:	6082	Процењена старост насеља:	45+	
Грађевински материјал:	Слаби материјали, неподобни за градњу		Постоји одношење отпада:	Да	Број кућа:	Мање од 15	
Тип грејања:	Чврсто гориво (дрво, угаљ)				Број становника:	Мање од 100	
Постоји водоводна мрежа:	Да	Статус водов.мреже:	У функцији		Покривеност вод.мрежом:	Мање од 30%	
Постоји канализациона мрежа:	Не	Статус канал.мреже:	Нп		Покривеност кан.мрежом:	0	
Тип септичке јаме:	Нп						
Постоји електрична мрежа:	Да	Статус елек.мреже:	Забрањено коришћење		Покривеност ел.мрежом:	0	
Постоји улична расвета:	Да	Статус уличне расвете:	У функцији		Покривеност улич.расветом:	Нп	
Постоје приступне саобраћајнице:	Да	Постоје унутрашње саобраћајнице:	Не	Тип коловоза:	Нп	Покривеност унутр.саобр.	Нп
Покривеност планском документацијом:	Цела територија насеља			Тип планске документације:		Генерални урбанистички план	
План 2:	Нп			План 3:		Нп	

Спровођење планова:		Даљом разрадом		Започета разрада плана:		Не	
Степен легализације објеката		Објекти треба да се легализују (мање од 10% легализовано)		Предато за легализацију:	Мање од 30%	Облик власништва:	нп
Назив насеља:	Загајица						
Опис положаја:	Интегрисан у формално насеље		Површина:		54066 м2	Процењена старост насеља:	45+
Грађевински материјал:	Слаби материјали, неподобни за градњу		Постоји одношење отпада:		Да	Број кућа:	15-50
Тип грејања:	Чврсто гориво (дрво, угаљ)					Број становника:	Мање од 100
Постоји водоводна мрежа:	Да	Статус водов.мреже:		У функцији		Покривеност вод.мрежом:	30-70%
Постоји канализациона мрежа:	Не	Статус канал.мреже:		Планирана		Покривеност кан.мрежом:	0
Тип септичке јаме:		Нп					
Постоји електрична мрежа:	Да	Статус елек.мреже:		У функцији		Покривеност ел.мрежом:	70%+
Постоји улична расвета:	да	Статус уличне расвете:		У функцији		Покривеност улич.расветом:	70%+
Постоје приступне саобраћајнице:	Да	Постоје унутрашње саобраћајнице:		Да	Тип коловоза:	Асфалт	Покривеност унутр.саобр. 70%+
Покривеност планском документацијом:		Цела територија насеља			Тип планске документације:		Просторни план општине
План 2:		Нп			План 3:		Нп
Спровођење планова:		Директно			Започета разрада плана:		Нп
Степен легализације објеката		Објекти делимично легализовани (око 50% легализовано)			Предато за легализацију:	Мање од 30%	Облик власништва: приватно
Назив насеља:	29. новембар - Уљма						
Опис положаја:	Интегрисан у формално насеље		Површина:		70021 м2	Процењена старост насеља:	45+
Грађевински материјал:	Слаби материјали, неподобни за градњу		Постоји одношење отпада:		Да	Број кућа:	15-50
Тип грејања:	Чврсто гориво (дрво, угаљ)					Број становника:	100-200
Постоји водоводна мрежа:	Да	Статус водов.мреже:		У функцији		Покривеност вод.мрежом:	30-70%
Постоји канализациона мрежа:	Не	Статус канал.мреже:		Планирана		Покривеност кан.мрежом:	0
Тип септичке јаме:		Нп					
Постоји електрична мрежа:	Да	Статус елек.мреже:		У функцији		Покривеност ел.мрежом:	30-70%
Постоји улична расвета:	Да	Статус уличне расвете:		У функцији		Покривеност улич.расветом:	70%+
Постоје приступне саобраћајнице:	Да	Постоје унутрашње саобраћајнице:		Да	Тип коловоза:	Асфалт	Покривеност унутр.саобр. 30-70%

Покривеност планском документацијом:	Цела територија насеља	Тип планске документације:		Просторни план општине	
План 2:	Нп	План 3:		Нп	
Спровођење планова:	Директно	Започета разрада плана:		Нп	
Степен легализације објеката	Објекти делимично легализовани (око 50% легализовано)	Предато за легализацију:	Мање од 30%	Облик власништва:	приватно

Извор: „База података за праћење мера за инклузију Рома“- секција „Становање“, Републичког завода за статистику

На основу приказаних података може се закључити:

На територији општине Вршац постоји 11 подстандардних насеља у којима живе грађани ромске националности.

Насеља у којима живе грађани ромске националности а која су интегрисана у формална насеља чине 8, односно 72,73% укупног броја насеља. Насеља која се налазе на ободима формалних насеља има 3, односно 27,27% укупног броја насеља.

У свим насељима у којима живе грађани ромске националности за израду кућа коришћен је слаб материјал неподобан за градњу, односно 100% укупног броја насеља.

У 10 од 11 насеља (90,91%) просечна старост насеља је већа од 45 година, док једно насеље има просечну старост од 15-45 година, тј. насеље Мали рит.

У 6 од 11 насеља (54,54%) налазе се од 15-50 кућа. У 4 од 11 насеља (36,36%) налази се мање од 15 кућа. У једном насељу, тј. насељу Балата, налази се од 101-200 кућа.

У 6 од 11 насеља (54,54%) живи од 100-200 грађана ромске националности. У 4 од 11 насеља (36,36%) живи мање од 100 грађана ромске националности. У једном насељу, односно насељу Балата, живи од 201-500 грађана ромске националности.

У 2 од 11 насеља (18,18%) постоји одношење отпада (насеље Балата и насеље Војводе Степе Степановића), док у преосталих 9 (81,82%) одношење отпада не постоји.

У свих 11 насеља (100%) за огрев се користи чврсто гориво (дрво, угаљ).

Водоводна мрежа постоји у свих 11 насеља (100%). У 10 од 11 насеља (90,91%) водоводна мрежа је у функцији. У насељима у којима је водоводна мрежа у функцији, покривеност у 9 насеља (90%) износи од 30-70%.

Канализациона мрежа постоји само у једном насељу (9,09%), и то у насељу Балата. Канализациона мрежа у насељу Балата је у функцији а покривеност износи од 30-70%. У 8 од 10 (80%) насеља у којима канализациона мрежа не постоји, је иста планирана, док за 2 насеља подаци не постоје (Мали Рит и Војводе Степе Степановића).

Електрична мрежа постоји у 10 од 11 насеља (90,91%), док у насељу Мали рит електрична мрежа не постоји. У насељима (90%) у којима електрична мрежа постоји, она је у функцији (88,89%). У 6 од 9 (66,67%) насеља у којима постоји функционална електрична мрежа, покривеност износи од 30-70%, док је у преостала 3 насеља покривеност већа од 70%.

У 9 од 11 насеља (81,82%) постоји улична расвета, док у насељима Мали рит и Улица Гробљанска улична расвета не постоји. У свих 9 насеља у којима постоји улична расвета иста је у функцији, док је покривеност у 7 насеља (77,78%) већа од 70%, у насељу Балата од 30-70, док за насеље Мали рит не постоје подаци.

У 10 од 11 насеља (90,91%) постоје приступне саобраћајнице, док у насељу Мали рит не постоје. У 9 од 11 насеља постоје унутрашње саобраћајнице, док у насељима Мали рит и

Војводе Степе Степановића не постоје. У 8 од 9 (88,89%) насеља у којима постоје унутрашње саобраћајнице, за израду истих је коришћен асфалт, док за насеље Балата нема података о коришћеним материјалима. У 6 од 8 насеља (75%) покривеност унутрашњим саобраћајницама је већа од 70%, док се у насељима Улица Гробљанска и 29. новембар покривеност креће од 30-70%.

Свих 11 насеља (100%) су у целости покривене просторном документацијом. Број насеља која су покривена просторним планом општине износи 8 (72,73%), док су 3 насеља покривена генералним урбанистичким планом.

У свих 11 насеља (100%) се спровођење планова врши директно.

У 9 од 11 насеља (81,82%) урађена је делимична легализација објеката, односно легализовано је око 50% објеката, док је у насељима Мали рит и Војводе Степе Степановића легализација мања од 10%. У свих 11 насеља (100%) предата документација за легализацију је мања од 30%.

У 9 од 11 насеља (81,82%) својина је приватна, док за насеља Мали рит и Војводе Степе Степановића подаци не постоје.

Према садржају *Упитника за припрему ситуационе анализе за потребе израде ЛАП за инклузију Рома*, који је попуњен од стране ЈЛС, може се констатовати следеће:

- На подручју општине/града евидентирано је 11 неформалних ромских насеља у званичној евиденцији надлежног органа за које постоји донет одговарајући урбанистички план на основу кога се могу извршити неопходне грађевинске интервенције за унапређење и озакоњење појединачних објеката
- У „Бази података за праћење мера за инклузију Рома“ - у секцији „Становање“, Републичког завода за статистику су објављени подаци за сва ромска насеља на подручју града нема недостајућих података.
- Такође је дошло до промене ситуације у ромским насељима која су приказана у „Бази података за праћење мера за инклузију Рома“ - у секцији „Становање“, Републичког завода за статистику, и то код следећих података: Најмногобројније насеље Балата је добило још 4 асфалтиране улице чиме је покривеност унутрашњег саобраћаја подигнута на 90%, као и комплетну инфраструктуру. Постављене су две уличне чесме чији утрошак финансира град. Почетком насеља је прошао оптички кабал, а десном страном је започето уређење водотока канала Месић. Инвеститор је град Вршац, а финансијер Министарство привреде водопривреде и шумарства – Дирекција за воде. Извор средстава потиче од Свтске банке (средства за заштиту од поплава).
- У насељу Мали Рит уведено је одношење отпада, покривеност водоводном мрежом је подигнута на 80%, али нису сва домаћинства прикључена. Канализациона мрежа не постоји, али је доведена на 50м од насеља.
- Насеље Војводе Степе Степановића електрична мрежа је у функцији, покривеност је 30%.

Урбанистичке планове је потребно урадити за подручје на коме се налази ромско насеље Мали рит. За то је потребно 1.800.000,00 РСД.

Потребно је да се ураде ревизије и/или студије оправданости расељавања ромских насеља у циљу адекватног стамбеног решења за следећа подручја: Војвода Степа Степановић 13-15. За то је потребно издвојити око 200.000 евра у динарској притврдности.

У подстандардним ромским насељима потребно је (и могуће) унапређење комуналне инфраструктуре у свих 11 насеља. За то су потребна већа финансијска средства која се могу обезбедити путем домаћих и страних донатора.

3.4.4 Здравствена заштита

На основу података наведених у *Упитнику за припрему ситуационе анализе за потребе израде ЛАП за инклузију Рома* који је ЈЛС попунила заједно са својим партнерима на локалном нивоу, процењено је следеће:

- У граду има 66 Рома и 49 Ромкиња који не поседују здравствену књижицу;
- 289 Рома и 438 Ромкиња има изабраног лекара;
- 98 Ромкиња је обухваћено гинеколошким прегледима;
- 108 ромске деце (39 девојчица и 69 дечака) обухваћено је систематским прегледима;
- Од 80% укупног броја деце узраста 24-35 месеци која су примила све препоручене вакцине из националног календара имунизације до свог првог рођендана (до навршене друге године за вакцину против малих богиња), обухват ромске деце је укупно 99%, од чега је 80% обухват девојчица ромске националности;
- 396 ромских мајки и деце су обухваћени патронажним посетама (пре и постнатално);
- 108 трудница ромске националности је обухваћено редовним прегледима у амбуланти;
- 60 деце из ромске популације су корисници развојног саветовалишта (36 дечака и 24 девојчице);
- 36 је ромских адолесцената у саветовалиштима за младе (9 Рома и 27 Ромкиња).

Дом здравља Вршац има ангажованог здравственог медијатора по Одлуци Министарства Здравља, који прати здравље и посредује за спровођење медицинских процедура код ромског становништва.

Активностима медијатора на терену обухваћено је 239 од укупно 417 породица (57,3%) кроз радионице и разговоре са темама: Значај редовне контроле гинеколога, Значај редовне вакцинације, Очување здравља, Значај редовног и ванредног образовања, Штетност алкохола и дроге, Планирање породице, Контрацепција.

Подаци здравственог медијатора за 2017. годину приказани су у следећој табели:

Контрола гинеколога	18
Изабран гинеколог	23
Изабран лекар опште праксе	35

Вакцинација деце уз помоћ здравственог медијатора	42
Остварење права на лична документа	58
Остварена једнократна помоћ	13
Дечији додатак	7
Укључено у систем школства	12
Преглед труднице	7
Превентивни преглед одраслих	24
Систематски преглед пред упис у школу	12
Систематски преглед стоматолога	12
Помоћ при прикупљању докумената	78

3.4.5 Социјална заштита

У 2017. години од стране Центра за социјални рад евидентирано је 6.507 корисника социјалне заштите, што представља 12% укупног броја становника.

1.125 корисника је ромске националности (611 Рома и 514 Ромкиња), што представља 17% укупног броја корисника социјалне заштите.

417 домаћинстава ромске националности прима новчану социјалну помоћ, што је 25,4% укупног броја домаћинстава ромске националности.

Број деце ромске националности старости 0 до 18 година која примају дечији додатак је 978 (54% девојчица и 46% дечака), што је 100% од укупног броја ромске деце старости од 0 до 18 година. 100% од овог броја прима дечији додатак најмање 12 месеци.

374 деце ромске националности млађе од 5 година (52% девојчица и 48% дечака) је добило дечији додатак, што је 100% од укупног броја ромске деце млађе од 5 година.

До сада је евидентирано 21 случај (11 Рома и 10 Ромкиња) оствареног права на пријаву места пребивалишта на адреси Центра за социјални рад.

3.5 Политике и праксе локалне управе и локалних институција

Град је издвајао посебна средства за унапређивање положаја Рома у претходне три године, и то:

- 2015. године – 3.468.793 динара
- 2016. године – 3.567.062 динара
- 2017. године – 5.797.322 динара

Град нема отворену буџетску позицију за те намене, стога се тај део средстава обезбеђује са позиција Центра за социјални рад и позиција за образовање и становање.

3.5.1 Образовање

У претходне три школске године ЈЛС је издвајала финансијска средства из буџета за учбенике, ужину, превоз и стипендије, а што је приказано у следећој табели.

Табела: Издавања финансијских средстава из буџета ЈЛС за претходне три школске године (у РСД)

	Школска 2015/2016.		Школска 2016/2017.		Школска 2017/2018.	
	Укупно	За кориснике ромске национал.	Укупно	За кориснике ромске национал.	Укупно	За кориснике ромске национал.
За уџбенике	нн	нн	221.782,00	0,00	0,00	0,00
За ужину	нн	нн	5.829.666,00	0,00	5.751.900,00	0,00
За превоз за основну школу	нн	нн	23.317.650,00	0,00	0,00	0,00
За превоз за средњу школу	нн	нн	16.551.101,00	0,00	14.028.021,00	0,00
Стипендије за средњошколце	нн	нн	35	0	36	0
Стипендије за студенте	нн	нн	45	0	61	0

Извор: „База података за праћење мера за инклузију Рома“, Републички завод за статистику, <http://www.inkluzijaroma.stat.gov.rs>

Предшколске установе организују полудневне програме за децу узраста од 4,5 – 5,5 година који су финансирани од стране јединице локалне самоуправе.

Град је идентификовао потребе кроз анализу за укључивање ромске деце у различите програме образовања.

На подручју града Вршца не постоје основне и средње школе у којима се спровode програми едукације о правима ромске деце, културолошким специфичностима, тешкоћама које отежавају редовно похађање наставе, учење и напредовање. Ови програми су реализовани само кроз пројекте који су реализовани у школама, као и кроз подршку у раду школи „Паја Јовановић” која има највише ромске деце. Ова школа има и ромског педагошког асистента.

У последње три школске године реализовани су следећи програми:

- Хемијско–медицинска школа и Пољопривредна школа, учествовале су у више пројеката подршке Ромима и Ромкињама, преко Програма ТАРИ, као и преко ромског образовног фонда, финансираног од стране немачке финансијске сарадње, имплементиран од стране Немачке развојне банке у име Владе Републике Србије, унапређивање могућности за интеграцију и образовање Рома и Ромкиња у Србији, поспешивање запошљивости младих Рома и реинтеграцију повратника, итд.

3.5.2 Становање

Град није успоставио систем за пружање правно-техничке помоћи Ромима и Ромкињама у циљу регулисања имовинског и правног статуса објеката на посебан начин, већ под истим условима као и за остале грађане.

ЈЛС је планирала мере за унапређење стања постојећих објеката у којима живе Роми и Ромкиње, и то у насељима према приоритетима. За ту сврху одвојена су средства у износу од

12% од укупног буџета за становање у 2018. години, и планирано је да се током 2019. године издвоји 600.000,00 РСД из буџета ЈЛС за Локални акциони план за Роме, а остатак новца ће бити познат у наредном предвиду након конструкције буџета.

Током 2017. и 2018. године, реализован је пројекат увођења струје за девет домаћинстава: два на селу и седам у граду, са укупно 37 чланова породице.

Роми и Ромкиње су корисници социјалних станова, и 80 домаћинстава користи укупно 80 (67 у граду и 13 на селу) станова који су у власништву Града.

У граду Вршцу је постојао Програм за изградњу социјалних станова. Програмом је обухваћено и 80 корисника ромске националности.

Припрема се документација за стамбено збрињавање 10 породица у насељу Војводе Степе, пронађена је нова локација. Обезбеђена је парцела која се може препарцелисати, на којој се може градити. Постоји информација о локацији и идејно решење о истој, али још увек нема довољно финансијских средстава.

3.5.3 Запошљавање

Током 2015, 2016, 2017. и 2018. године из буџета локалне самоуправе издвојена су следећа финансијска средства за мере активне политике запошљавања:

- 2015. године – 4.810.000 РСД
- 2016. године – 0 РСД
- 2017. године – 13.578.181 РСД
- 2018. године – 7.356.296 РСД

У оквиру ових мера посебно су издвојена средства за мере активне политике запошљавања за кориснике ромске националности, и то:

- 2015. године – 2.716.374 РСД
- 2016. године – 0 РСД
- 2017. године – 456.000 РСД
- 2018. године – 5.304.847 РСД

Мере активне политике запошљавања је током претходне три године користило или планирано да користи (у 2018. години) следећи број припадника ромске националности:

- 2015. године - 79 корисника (37 жена и 42 мушкараца)
- 2016. године - 0 корисника (0 жена и 0 мушкараца)
- 2017. године - 104 корисника (34 жена и 70 мушкараца)
- У 2018. години - 73 корисника (33 жена и 40 мушкараца)

У претходном периоду, Роми у Вршцу су били укључени у мере активне политике запошљавања и то: мере активног тражења посла (обуке, радионице, тренинзи), сајмови запошљавања, функционално основно образовање и јавни радови.

Роми су користили или је планирано да у 2018. години користе и мере пасивне политике запошљавања, и то:

- 2015. године - 2 корисника
- 2016. године - 3 корисника
- 2017. године - 4 корисника

- У 2018. години планирано је да користи 4 корисника

Од 2015. до 2017. године, мером радне активизације корисника НСП преко ЦЗСР ангажовано је 50 Ромкиња на пословима спремачица у Дому здравља, а 2016. и 2017. године истом мером је ангажовано око 200 лица на одржавању зелених површина по селима.

На подручју Града, реализује се програм „Друга шанса” за основно образовање одраслих у школи „Паја Јовановић” и увек је укључено око 40 Рома и Ромкиња. Поред формалног, на подручју града Вршца не реализују се неформални програми образовања одраслих.

3.5.4 Социјална заштита

Током 2015., 2016. и 2017. Године, припадници ромске националности били су корисници програма социјалне и дечије заштите који су финансирани из буџета ЈЛС.

Износ средстава по годинама и броју корисника који су користили програме социјалне и дечије заштите:

- 2015. године – 3.468.793 РСД - 1.126 корисника (620 жена и 506 мушкараца)
- 2016. године – 3.567.062 РСД - 1.126 корисника (620 жена и 506 мушкараца)
- 2017. године – 5.797.322 РСД - 1.126 корисника (620 жена и 506 мушкараца)
- 2018. Године – 7.567.232 РСД, планирано је 1.126 корисника.

Корисници ромске националности највише су били заинтересовани за програме и услуге социјалне заштите: једнократне новчане помоћи и материјална давања.

На подручју града има 1 народна кухиња. Просечан број корисника месечно за године 2015., 2016., 2017. И 2018. износио је:

- 2015. године - 677 корисника (351 жена и 326 мушкараца)
- 2016. године - 658 корисника (330 жена и 328 мушкараца)
- 2017. године - 684 корисника (346 жена и 338 мушкараца)
- 2018. године - 722 корисника (363 жена и 359 мушкараца)

На основу своје документације, ЦЗСР је уочио да су Роми и Ромкиње, у оквиру мера дечије и социјалне заштите, највише заинтересовани за материјална давања.

За неке од услуга, као што су: Образовни кутак за децу ромске популације за савладавање градива уз подршку (јер породице немају довољно капацитета), а треба да се организује ван наставе; Здравствено-хигијенски сервис - подизање свести о хигијени, очувању здравља, хигијени исхране и очувању околине, са спровођењем обука за кориснике Роме; подршка за унапређење услова становања постоји потреба, али њих нема у понуди. Конкретно, у вези становања, као једне од категорија, која се може делом рачунати и у социјалну компоненту, треба поменути да су станови у власништву Града попуњени или су безусловни за живот. Неопходно је обезбедити финансијска средства како би се и ове услуге развиле и пружале.

Иако није урађена анализа, процена је да су Роми и Ромкиње и даље највише заинтересовани за услуге материјалних давања.

3.5.5 Пројектне иницијативе на локалном нивоу

У следећој табели су наведени пројекти који су од 2015. године до данас реализовани од стране организација цивилног друштва, а који су се бавили решавањем проблема Рома и Ромкиња (у различитим областима: образовање, запошљавање, становање, здравствена заштита, социјална заштита, култура, информисање и сл.). Пројекти приказани у табели су већим делом финансирани од стране ЈЛС, а подаци које имамо о њима су непотпуни.

Табела: Пројектне иницијативе на локалном нивоу

Назив пројекта	Носилац	Период реализације	Укупна вредност	Учешће ЈЛС
Инклузија Рома у 2016.	Романо Крло	2016.		75.000 рсд
Унапређење положаја Рома	Романо Крло	2016.		80.000 рсд
Друштвена интеграција Рома	Романо Крло	2017.		16.000 рсд
Испитивање културе Рома	Романо Крло	2018.		35.000 рсд
	Покрет Рома	2015.		30.000 рсд
Књига је љубав	Сунце Кхам	2018.		30.000 рсд
Техничка подршка за инклузију Рома ТАРИ 2015 – 2016.	Хемијско – медицинска школа Вршац	2015 – 2016.	Око 2.000 евра	
Унапређивање могућности за интеграцију и образовање Рома у Србији, поспешивање запошљивости младих Рома и интеграцију повратника	Хемијско – медицинска школа Вршац	2016 – 2017.	Око 2.000 евра	

Као што се из табеле може видети, организације су претходних година већином реализовале активности финансиране малим средствима из буџета ЈЛС. Износ средстава и непостојање пројектне документације указује на ниске капацитете ромских НВО. У наредном периоду, требало би уложити напоре у јачање капацитета ромских НВО, нарочито у области управљања пројектима и управљања финансијама.

3.6 SWOT анализа

SWOT анализа (акроним од енглеских речи: *Strengths*, *Weaknesses*, *Opportunities*, *Threats* - снаге, слабости, прилике, претње) је техника стратешког менаџмента путем које се уочавају стратешки избори довођењем у везу снага и слабости са шансама и претњама у екстерном окружењу. Помоћу SWOT анализе утврдићемо следеће:

- где смо најјачи тј. које су нам врлине;
- где смо најслабији и које су нам мане;
- који потенцијал имамо тј. где постоји слободан простор за раст и развитак и
- које нам опасности прете и у којој тачки смо најслабији.

SWOT анализа је урађена за сваку од пет области Стратегије и овог ЛАП-а. Налази анализе су представљени посебно за сваку област. SWOT анализа је резултат радионица које су одржане са представницима заинтересованих страна и заснована је како на анализи доступних статистичких података (који су дати у овом документу), тако и на проценама којима су располагали представници заинтересованих страна.

3.6.1 Запошљавање

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Организациона структура НСЗ која омогућава јасну хијерахију и поделу задужења • Стручни кадрови НСЗ • Подршка локалне самоуправе кроз ЛАП запошљавања • Функционисање Локалног савета за запошљавање • Радно ангажовање кроз јавне радове подржано од стране ЛС	• Незаинтересованост Рома за рад (опредељеност за социјалну помоћ) • Недовољан број запослених у НСЗ • Ниска квалификациона структура Рома и Ромкиња • Недостатак мотивације за рад због ниске зараде и губљења права на МОП • Деца нису укључена у вртиће довољно, што отежава запошљавање жена
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
• Програми едукације, обука, доквалификације за потребе тржишта рада • Могућност образовања на високој школи струковних студија на ромском језику • Програми самозапошљавања • Подршка надлежних републичких органа развоју предузетништва • Роми и Ромкиње препознати као теже запошљива категорија становништва у Националној стратегији запошљавања и развоја људских ресурса • ЕУ фондови за запошљавање	• Недостатак понуде послова • Дискриминација и предрасуде приликом запошљавања • Недостатак финансијских средстава за програме запошљавања Рома и Ромкиња • Законска регулатива (губитак социјалне помоћи услед привременог радног ангажовања) • Забрана запошљавања у државним органима

Као основна снага препозната је подршка локалне самоуправе кроз рад локалног савета за запошљавање и ЛАП-а за запошљавање, стручни кадрови и организациона структура НСЗ, као и шансе кроз понуђене едукације, обуке, доквалификације и преквалификације и остале мере запошљавања које су доступне. Највеће слабости односе се на саму ромску популацију, ниску мотивацију за рад, опредељеност за социјалну помоћ и ниску квалификациону структуру. Једна од значајнијих препрека је и законска регулатива која предвиђа губитак социјалне помоћи на одређено време због привременог радног ангажовања.

Приоритети:

- Укључивање Рома са евиденције НСЗ мотивационо-активационе обуке, основно образовање одраслих, доквалификација.
- Информисање и рад на мотивацији ромског становништва за samozapoшљавање.

3.6.2 Здравље

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Развијена примарна и секундарна здравствена заштита • Стручан кадар Дома здравља • Развијене службе здравствене заштите одраслих, саветовалиште за младе, развојно саветовалиште, служба за здравствену заштиту жена • Поливалентна патронажна служба – теренски рад, рад у породици и заједници • Здравствени медијатор • Добра сарадња Дома здравља са центром за социјални рад и ЛС • Превентивни прегледи на отвореном (базари здравља) • Вакцинација у кућним условима • Електронско пријављивање новорођене деце	• Непоседовање личних докумената ромске популације (лична карта, здравствена књижица) • Коришћење туђе здравствене књижице као честа појава у ромској заједници • Неконтролисане трудноће Ромкиња и порођаји у кући • Предрасуде у вези вакцинације, гинеколошких и стоматолошких прегледа које су распрострањене у ромској популацији • Непостојање планирања породице и нецогољна употреба средстава контрацепције • Култура и обичаји који нису у складу са савременом здравственом заштитом и превентивом • Језичка баријера (досељени са Косова) • Неажурне пријаве пребивалишта • Незаинтересованост и неинформисаност о правима из здравствене заштите
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
• Закон о здравственој заштити (обавезни видови здравственог осигурања) • Закон о правима пацијената • Могућност реализације програма здравственог васпитања у сарадњи са ромским НВО у насељима • Формализовање сарадње свих локалних актера ради бржег протока информација	• Закон о забрани дискриминације (неизјашњавање о националној припадности) – недостатак евиденције • Лоши стамбени, материјални и хигијенски услови

Град Вршац има добро развијену примарну и секундарну здравствену заштиту, службе, патронажну службу и здравственог медијатора. У ромским насељима се организују „Базари здравља“ – превентивни прегледи на отвореном. Поливалентна патронажна служба и здравствени медијатор раде на терену, са ромским породицама и целом заједницом. Сарадња са ЦЗСР и ЛС је добра и требало би је формализовати кроз протокол о сарадњи. Сарадњом са ромским ОЦД могли би се реализовати програми здравственог васпитања. Тиме би се могло утицати на основне проблеме у раду са ромском популацијом да би се превазишле слабости као што су: непоседовање личних докумената, предрасуде везане за гинеколошке и стоматолошке

прегледе, вакцинацију, контролу трудноће и порођај. Уз сарадњу са ромским ОЦД требало би радити на подизању информисаности ромске популације о значају превенције и правима из здравствене заштите.

Приоритети:

- Рад на побољшању информисаности Рома о значају превенције и правима из здравствене заштите
- Формално умрежавање свих локалних актера (ЦЗСР, ЛС, ромске ОЦД, МУП, образовне институције) ради бржег протока информација и боље евиденције ромског становништва.

3.6.3 Социјална заштита

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Правилник о раду ЦЗСР, одлуке локалне самоуправе о правима и услугама у локалној заједници • Стручно оспособљен кадар запослених у ЦЗСР • Адекватан простор за рад – опрема и програм рада ЦЗСР • Сарадња ЦЗСР са ЛС, институцијама и цивилним сектором • Суфинансирање услуга у социјалној заштити од стране ЛС • Професионалан однос запослених у ЦЗСР према циљној групи • Доступност услуга социјалне заштите за све грађане	• Недовољан број извршилаца • Лоша образовна структура корисника • Непоуздани подаци (изјашњавање о националној припадности) • Непознавање културе и обичаја Рома од стране већинског становништва • Непоседовање личних докумената • Подела унутар ромске заједнице по пореклу и верској припадности • Недовољна информисаност Рома о правима из области социјалне заштите
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
• Законска регулатива (Закон о социјалној заштити, Породични закон) • Могућност обезбеђивања додатних средстава (приступни и претприступни фондови) • Рад свих локалних актера на подизању нивоа свести циљне групе о значају образовања, здравствене заштите, запошљавања • Могућност учешћа представника ромске заједнице у доношењу одлука • Формирање додатних фондова за финансирање осетљивих група од стране ЛС • Рад на смањењу неразумевања културолошких особености ромске заједнице у циљу бољег разумевања и прихватања од стране локалне заједнице • Повећати укључивање младих из	• Предрасуде већинског становништва • Осећај дискриминисаности код ромског становништва • Неприлагођен програм за евиденцију ромских корисника • Недовољни капацитети ромских НВО за коришћење донаторских средстава

ромске заједнице у културне и спортске активности кроз локалне пројекте Повећање свести о потреби заједничког деловања у заједници	
---	--

Социјална заштита у граду се реализује кроз делатност Центра за социјални рад и услуге социјалне заштите су доступне становништву. ЦЗСР има стручно оспособљен кадар, адекватан простор за рад, добру сарадњу са ЈЛС, професионални однос и добро познавање ромске популације. Упознавањем грађана Вршца са културолошким особеностима ромске заједнице, бољим разумевањем и прихватањем Рома од стране неромског становништва, смањиле би се предрасуде и осећај дискриминације код ромског становништва. Учесћем представника ромске популације у доношењу одлука побољшала би се информисаност Рома о правима из социјалне заштите.

Приоритети:

- Јачање подршке ромским породицама које су у стању социјалне потребе и учестало се јављају за материјалну помоћ.
- Информисање ромске популације о правима из социјалне заштите.
- Рад на смањењу предрасуда већинске популације кроз афирмацију ромске културе и традиције

3.6.4 Становање

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
- Одлука ЈЛС о додели станова у власништву града - Постојање станова у власништву града – 80 стамбених јединица - Редован рад Комисије за доделу станова - Нове локације са локацијским условима - Квалитетна умреженост надлежних институција	- Већина станова у власништву града је неусловна - Недовољан број стамбених јединица за социјално становање - Непостојање јавних купатила у ромским насељима - Лоша комунална опремљеност појединих насеља - Недостатак средстава за одржавање и реконструкцију постојећих станова у власништву Града - Бесправно усељавање
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
- Национална стратегија социјалног становања - Закон о озакоњењу објеката - Доношење стратегије о стамбеном збрињавању угрожених категорија - Близина границе – могућност за аплицирање за програме прекограничне сарадње - Подршка републичких и покрајинских институција – донације са виших нивоа власти у стамбеном збрињавању (куповина сеоских кућа)	- Непостојање планских аката - Миграције ромског становништва - Ограничена надлежност градске управе - Недостатак локација и средстава за изградњу нових стамбених јединица

• Мотивација и активизам на локалном нивоу • Сарадња са ромским НВО кроз пројектне активности у вези уређења ромских насеља – могућност пројектног аплицирања • Сарадња са СКГО	
---	--

Локална самоуправа има на располагању 80 стамбених јединица и формирану Комисију за доделу станова. Институције на локалу су добро умрежене и локална самоуправа ради на планским актима што обезбеђује нове локације са локацијским условима за изградњу. Локална самоуправа се труди да обезбеди средства од стране републичких и покрајинских институција за изградњу, реконструкцију и уређење ромских насеља.

Основни проблеми су што је већи део од тих 80 стамбених јединица у власништву града неуслован за становање и недовољан у односу на потребе, а део њих је и бесправно уселен. Станари не улажу у одржавање станова, а локална самоуправа нема довољно средстава за те намене.

Приоритети:

- Подизање свести корисника о квалитету становања и одржавања градских станова.

3.6.5 Образовање

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Сарадња школа са другим институцијама • Квалитетан кадар образовних институција и спремност за волонтерски рад • Добра сарадња школе и предшколске установе везано за базу података за упис у први разред • Отвореност и спремност институција културе за промоцију ромске културе и организовање трибина за подизање свести јавности о ромској традицији и култури	• Предрасуде према ромској популацији • Непоуздана евиденција о броју ромске деце • Низак ниво образовања ромске популације • Нередовно похађање наставе и припремног предшколског програма • Недовољна едукација родитеља о значају образовања деце • Мали број ромских ученика уписан у средњу школу • Осипање ромске деце из система образовања • Мали обухват деце предшколским образовањем
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
• Донаторски програми који подржавају инклузију Рома • Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016 до 2025. године • Рад мобилног тима • Законске регулативе и Националне стратегије у области образовања • Јачање капацитета ромских НВО	• Незаинтересованост образовних институција за реформске процесе у области инклузије Рома • Неизвесност одрживости реализованих пројеката

SWOT анализа за област образовања рађена је у оквиру радионице за израду SWOT анализе, у групи у којој су били укључени представници образовних институција, педагошки асистенти и представници ромских НВО. Током презентације урађене анализе и дискусије о њеним налазима, била је укључена цела радна група.

Основне предности у области образовања су добра сарадња институција и спремност наставног кадра за додатни рад са ромским ученицима. Потребе за додатним радом са ученицима могу се обезбедити кроз пројекте и активности ромских НВО и донаторских програма који су им доступни. Најизраженије слабости које треба превазићи је нередовно похађање наставе, осипање ромске деце из образовног система, мали број ромских ученика који наставља образовање у средњој школи и на факултетима.

Као шансе које ће у локалној средини бити реализоване у блиској будућности, радна група је препознала активности које ће реализовати мобилни тим и пројекте које би могле реализовати НВО.

Приоритети:

- Потпун обухват ромске деце у систем обавезног васпитања и образовања
- Повећати удео ромских ученика у средњем и високом образовању
- Јачање капацитета ромских ОЦД и њихово повезивање са образовним институцијама

4 ЦИЉЕВИ И МЕРЕ ЛАП-а

Циљеви ЛАП-а се дефинишу на темељу свих претходних анализа и представљају кључни елемент акционог плана. Полазни оквир за дефинисање циљева су анализе утврђене у претходном кораку. Радна група је урадила стабло проблема на основу SWOT анализе. Претварањем формулације проблема у стратешком питању у позитивну формулацију циља добијена је почетна дефиниција општег циља.

Посебни циљеви су рађени у оквиру мањих група, за сваку област посебно, по истом принципу како је урађен и општи циљ.

Мере су акције које је неопходно предузети како би се достигли дефинисани циљеви и треба да дају одговор на питање како намеравамо да постигнемо одређени специфични циљ.

ОПШТИ ЦИЉ:

Побољшање статуса и квалитета живота Рома и Ромкиња у граду Вршцу, уз већу социјалну укљученост у свим сегментима живота локалне заједнице.

ПОСЕБАН ЦИЉ 1:

Економско оснаживање Рома и Ромкиња укључивањем у активне мере политике запошљавања.

Мера 1 Континуирано информисање Рома и Ромкиња о активним мерама политике запошљавања.

Мера 2 Укључивање Рома и Ромкиња у програме формалног и неформалног образовања за подизање компетенција за радно ангажовање.

Мера 3 Укључивање Рома и Ромкиња у програме запошљавања, самозапошљавања и јавне радове.

ПОСЕБАН ЦИЉ 2:

Већа доступност примарне здравствене заштите и унапређење општег и репродуктивног здравља Рома и Ромкиња кроз здравствено-васпитне едукације и базаре здравља.

Мера 1 Подршка смањењу броја оболелих од хроничних заразних и незаразних болести.

Мера 2 Подршка смањењу броја нежељених малолетничких трудноћа кроз превентивне прегледе и здравствено васпитну едукацију.

ПОСЕБАН ЦИЉ 3:

Повећање доступности социјалне заштите кроз превентивне програме и услуге за повећање социјалне укључености Рома и Ромкиња са упознавањем заједнице и њихово информисање о културолошким приликама и обичајима Рома.

Мера 1 Утврђивање потреба ромске популације о видовима подршке кроз локалне услуге социјалне заштите и увођење система праћења кориштења услуга социјалне заштите.

Мера 2. Збрињавање старијих ромских лица и укљученост старијих Рома и Ромкиња у заједницу.

Мера 3. Социјализација ромске деце кроз увођење вршњачких активности.

Мера 4. Промоција ромске културе, обичаја и традиције.

Мера 5. Едукативни програми за превенцију насиља у ромским породицама.

Мера 6. Сагледавање положаја Ромкиња у породици и у заједници

ПОСЕБАН ЦИЉ 4:

Унапређење становања Рома и Ромкиња обезбеђивањем већег броја условних стамбених јединица и побољшање инфраструктуре у ромским насељима.

Мера 1 Стварање услова за унапређење финансијске и правне основе за даље унапређење социјалног становања.

Мера 2 Информисање ромског становништва о поступку озакоњења, као и стамбеним конкурсима

Мера 3 Подизање свести о очувању животне средине и одржавање хигијене стамбених простора и насеља.

Мера 4 Решавање стамбеног проблема у безусловном и нехигијенском насељу у Војводе Степе 13 – 15.

ПОСЕБАН ЦИЉ 5:

Потпун обухват ромске деце обавезним образовањем уз редовно похађање наставе, смањење осипања ученика и подстицај за наставак школовања.

Мера 1 Спровођење већ постојећих законских мера, као и увођење нових мера у циљу спречавања нередовног похађања и осипања ученика ромске популације.

Мера 2 Подизање свести и информисање ромских родитеља и деце о значају даљег школовања.

5 АКЦИОНИ ПЛАН

Овим Акционим планом детаљно се разрађују постављени циљеви (општи и посебни). У њему су дефинисани активности/пројекти, носиоци активности, партнери, потребна финансијска средства и извори, као и показатељи (индикатори) за мерење успешности реализације планираних активности/пројеката.

Укупна вредност овог Акционог плана за период од 2019-2021. године износи **22.380.000,00 динара**, од чега се из буџета града Вршца издваја **13.950.000,00 динара**, а из осталих извора⁵ **8.438.000,00 динара**.

Број	Пројекат/активност	Носилац	Партнери	Временски оквир	Укупна вредност и вредност по годинама (РСД)	Из буџета ЈЛС (РСД)	Други извори и вредности по изворима (РСД)	Индикатори
ОПШТИ ЦИЉ:		Побољшање статуса и квалитета живота Рома и Ромкиња у граду Вршцу, уз већу социјалну укљученост у свим сегментима живота локалне заједнице.						
ПОСЕБАН ЦИЉ 1:	Економско оснаживање Рома и Ромкиња укључивањем у активне мере политике запошљавања				Укупно за посебан циљ 1 (РСД):	10.098.000,00	Буџет ЈЛС (РСД):	3.400.000,00
							Остали извори (РСД):	6.698.000,00
МЕРА 1.1	Континуирано информисање Рома и Ромкиња о активним мерама политике запошљавања				Потребне измене прописа/аката којима се спроводи мера:	не		
1.1.1	Информисање Рома и Ромкиња о условима запошљавања код других	Мобилни тим	НСЗ	01.01-31.12. 2019.	100.000,00	100.000,00	/	Број огласа, број трибина, број теренских посета

⁵ Остали извори односе се на средства из покрајинског и републичког буџета као и потенцијалних донаторских средстава из Програма прекограничне сарадње и других донаторских програма

Број	Пројекат/ активност	Носилац	Партнери	Временски оквир	Укупна вредност и вредност по годинама (РСД)	Из буџета ЈЛС (РСД)	Други извори и вредности по изворима (РСД)	Индикатори
	послодаваца							
1.1.2	Информисање послодаваца о подстицајима за запошљавање Рома и Ромкиња	Мобилни тим	ЛС,НСЗ	01.01. – 31.12.2019.	/	/	/	Број састанака са послодавцима
1.1.3	Информисање ромске популације о конкурсима и обукама за самозапошљава ње	Мобилни тим	НСЗ, ЛС	2019 – 2021. три месеца сваке године пре објављивањ а и у време конкрса	/	/	/	Број информисаних Рома и Ромкиња о условима пријављивања на конкурсе за самозапошљав ање
МЕРА 1.2		Укључивање Рома и Ромкиња у програме формалног и неформалног образовања компетенција за подизање компетенција за радно ангажовање		Потребне измене прописа/аката којима се спроводи мера:			не	
1.2.1	Укључивање Рома и Ромкиња у функционално основно образовање одраслих	Мобилни тим	ЛС, НСЗ	2019 – 2021. годишње	500.000,00	укупно 300.000,00 по години 100.000,00	Средства која обезбеђује други ниво власти за рефундацију путн. трошкова - НСЗ укупно 200.000,00	Број Рома и Ромкиња уписаних у школу за образовање одраслих
1.2.2	Укључивање незапослених Рома и Ромкиња на тржиште рада кроз мере активне	НСЗ	ЛС	2019 – 2021.	/	/	/	Број Рома и Ромкиња који су укључени у мере активне политике запошљавања:

Број	Пројекат/ активност	Носилац	Партнери	Временски оквир	Укупна вредност и вредност по годинама (РСД)	Из буџета ЈЛС (РСД)	Други извори и вредности по изворима (РСД)	Индикатори
	политике запошљавања: обуке за активно тражење посла, тренинге самоефикасности, клуб за тражење посла, сајмове запошљавања							обуке за активно тражење посла, тренинге самоефикасности, клуб за тражење посла, сајмове запошљавања
МЕРА 1.3		Укључивање Рома и Ромкиња у програме запошљавања, самозапошљавања и јавне радове		Потребне измене прописа/аката којима се спроводи мера:			не	
1.3.1	Организовање обука, менторских програма и субвенције за самозапошљавање	ЛС	НСЗ	2019 – 2021.	укупно 4.500.000,00 1. 500.000,00 по свакој години	укупно 1.500.000,00 по години 500.000,00	Средства која обезбеђује други ниво власти, према конкурсима НСЗ укупно 3.000.000,00 по години 1.000.000,00	Број Рома и Ромкиња корисника субвенција за самозапошљавање
1.3.2	Субвенције послодавцима за ново запошљавање Рома и Ромкиња	ЛС	НСЗ	2019 – 2021.	укупно 1.998.000,00 по години 666.000,00	/	Средства која обезбеђује други ниво власти - НСЗ укупно 1.620.000,00 по години 540.000,00 динара и средства остварена на конкурсима код Републичких и Покрајинских органа укупно 378.000,00 по години 126.000,00	Број Рома и Ромкиња корисника субвенција за запошљавање код другог послодавца

Број	Пројекат/ активност	Носилац	Партнери	Временски оквир	Укупна вредност и вредност по годинама (РСД)	Из буџета ЈЛС (РСД)	Други извори и вредности по изворима (РСД)	Индикатори
1.3.3	Запошљавање Рома и Ромкиња кроз јавне радове	ЛС	НСЗ	2019 – 2021.	укупно 3.000.000,00 по години 1.000.000,00	укупно 1.500.000,00 по години 500.000,00	Средства која се обезбеђују из буџета других нивоа власти – конкурси Републичких и Покрајинских органа укупно 1.500.000,00 по години 500.000,00	Број Рома и Ромкиња запослених у јавним радовима
ПОСЕБАН ЦИЉ 2:		Већа доступност примарне здравствене заштите и унапређење општег и репродуктивног здравља Рома и Ромкиња кроз здравствено васпитне едукације и базаре здравља			Укупно за посебан циљ 2 (РСД): 1.200.000,00		Буџет ЈЛС (РСД):	1.050.000,00
							Остали извори (РСД):	150.000,00
МЕРА 2.1		Подршка смањењу броја оболелих од хроничних заразних и незаразних болести			Потребне измене прописа/аката којима се спроводи мера:		не	
2.1.1	Организовање превентивних прегледа Рома и Ромкиња	Дом здравља	Мобилни тим, школе, НВО, ЦЗСР, здравстве на медијато рка	Континуира но 2019 – 2021.	укупно 600.000,00 по години 200.000,00	укупно 450.000,00 по години 150.000,00	Средства која се обезбеђују из буџета других нивоа власти – конкурси Републичких и Покрајинских органа укупно 150.000,00	- број одржаних базара здравља - број прегледаних Рома и Ромкиња - Број превентивних карти
2.1.2	Организовање едукативне	Мобилни	Дом	континуира	укупно 300.000,00	укупно 300.000,00	/	- број

Број	Пројекат/ активност	Носилац	Партнери	Временски оквир	Укупна вредност и вредност по годинама (РСД)	Из буџета ЈЛС (РСД)	Други извори и вредности по изворима (РСД)	Индикатори
	активности са младим Ромима и Ромкињама о последицама ризичног понашања на здравље.	тим	здравља, ЛС, школе, НВО, ЦЗСР, ромски медијато р	но	по години 100.000,00	по години 100.000,00		радионица - број младих учесника радионица
МЕРА 2.2		Подршка смањењу броја нежељених малолетничких трудноћа кроз превентивне прегледе и здравствено васпитну едукацију		Потребне измене прописа/аката којима се спроводи мера:			не	
2.2.1	Предавања и радионице на тему репродуктивно здравље жена	Дом здравља	ЛС, школе, НВО, ЦЗСР, ромски медијато р	Континуира но 2019 – 2021.	укупно 300.000,00 по години 100.000,00	укупно 300.000,00 по години 100.000,00	/	број предавања и радионица број дечака и девојчица учесника
2.2.2	Организовање гинеколошких прегледа младих Ромкиња	Дом здравља	здравстве на медијато рка	Континуира но 2019 – 2021.	/	/	/	број прегледа малолетних Ромкиња
ПОСЕБАН ЦИЉ 3:		Повећање доступности социјалне заштите кроз превентивне програме и услуге за повећање социјалне укључености Рома и Ромкиња са упознавањем заједнице и њихово информисање о културолошким приликама и обичајима Рома.		Укупно за посебан циљ 3 (РСД):		2.650.000,00	Буџет ЈЛС (РСД):	2.050.000,00
							Остали извори (РСД):	600.000,00
МЕРА 3.1		Утврђивање потреба ромске		Потребне измене прописа/аката којима се спроводи			не	

Број	Пројекат/ активност	Носилац	Партнери	Временски оквир	Укупна вредност и вредност по годинама (РСД)	Из буџета ЈЛС (РСД)	Други извори и вредности по изворима (РСД)	Индикатори
		популације за локалним услугама социјалне заштите.		мера:				
3.1.1	Анкетирање ромских породица о постојећим услугама у заједници и испитивање потреба	мобилни тим	ЦЗСР, НВО, НСЗ; ДЗ, ЦК	6 месеци 2019.	/	/	/	број анкетираних породица
3.1.2	Израда студије о потребама ромске популације за локалним услугама социјалне заштите и формирање базе података ромских корисника	ЦЗСР	/	Трећи квартал 2019.	/	/	/	урађена студија број ромских корисника у бази података
МЕРА 3.2		Збрињавање старијих ромских лица и укљученост старијих Рома и Ромкиња у заједницу		Потребне измене прописа/аката којима се спроводи мера:			Потребно доношење одлуке о формирању клубова	
3.2.1	Формирање и функционисање клуба за старе у ромском насељу Балата	ЛС	ЦЗСР, Црвени крст, НВО	2020.	100.000,00	100.000,00	/	број корисника Клуба
3.2.2	Обука хранитељских породица за	ЦЗСР	ЦЗСР; ЛС; НВО	2020.	150.000,00	150.000,00	/	број обучених хранитељских породица

Број	Пројекат/ активност	Носилац	Партнери	Временски оквир	Укупна вредност и вредност по годинама (РСД)	Из буџета ЈЛС (РСД)	Други извори и вредности по изворима (РСД)	Индикатори
	збрињавање старих Рома и Ромкиња							
МЕРА 3.3		Социјализација ромске деце кроз увођење вршњачких активности		Потребне измене прописа/аката којима се спроводи мера:			не	
3.3.1	Летњи камп за децу	ЦЗСР	Мобилни тим, Црвени крст Вршац	7 дана током летњег распушта сваке године	укупно 750.000,00 250.000,00 годишње	Укупно 300.000,00 годишње 100.000,00	Средства која се обезбеђују из буџета других нивоа власти – конкурс Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, односно средства Црвеног крста Србије укупно 450.000,00 годишње 150.000,00	број ромске деце на кампу број организованих кампова
3.3.2	Едукација ромских ученика и ученица- вршњачких едукатора на теме -превенција болести зависности, здрави стилови живота, борба против дискриминације	Мобилни тим	ЦЗСР, Црвени крст Вршац, школе, ЛС, НВО	2019 – 2020.	укупно 300.000,00 100.000,00 годишње	укупно 300.000,00 100.000,00 годишње	/	број едукованих вршњачких едукатора,
3.3.3	Организовање вршњачких едукација у основним и	Основне и средње школе	Мобилни тим, Црвени крст	2020 – 2021.	/	/	/	број ученика који су прошли едукацију број школа у

Број	Пројекат/ активност	Носилац	Партнери	Временски оквир	Укупна вредност и вредност по годинама (РСД)	Из буџета ЈЛС (РСД)	Други извори и вредности по изворима (РСД)	Индикатори
	средњим школама							којима је организована едукација
3.3.4	Укључивање ромске деце у спортске активности у спортским клубовима	Мобилни тим	спортски клубови, НВО, ОШ, ПУ	2019 – 2021.	укупно 300.000,00 100.000,00 годишње	укупно 300.000,00 100.000,00 годишње	/	број деце укључене у спортске клубове
МЕРА 3.4		Промоција ромске културе, обичаја и традиције.		Потребне измене прописа/аката којима се спроводи мера:			не	
3.4.1	ТВ емисије о ромској традицији и култури	НВО	ЛС	2 пута годишње, 2019 – 2021.	укупно 150.000,00 годишње 50.000,00	/	Средства која се обезбеђују из буџета других нивоа власти – конкурси Републичких и Покрајинских органа укупно 150.000,00 годишње 50.000,00	број ТВ емисија
3.4.2	Оснивање и рад ромског КУД-а	НВО	ЛС	2019 – 2021.	укупно 450.000,00 годишње 150.000,00	укупно 450.000,00 годишње 150.000,00	/	Број деце и младих укључених у рад КУД-а
МЕРА 3.5		Едукативни програми за превенцију насиља у ромским породицама		Потребне измене прописа/аката којима се спроводи мера:			не	
3.5.1	Информисање ромске популације о облицима насиља у породици,	Мобилни тим	ЦЗСР, НВО, Дом здравља, школе, мобилни тим	2019 – 2021. континуира но	Укупно 150.000,00 годишње 50.000,00	Укупно 150.000,00 годишње 50.000,00	/	Број подељеног штампаног материјала Број информисаних

Број	Пројекат/ активност	Носилац	Партнери	Временски оквир	Укупна вредност и вредност по годинама (РСД)	Из буџета ЈЛС (РСД)	Други извори и вредности по изворима (РСД)	Индикатори
	помоћи жртвама							жена и деце
3.5.2	Едукативне радионице за Ромкиње на тему насиља	Мобилни тим	ЦЗСР, НВО, Дом здравља, школе	2019 – 2021.континуирано	Укупно 150.000,00 годишње 50.000,00	Укупно 150.000,00 годишње 50.000,00	/	Број одржаних радионца Број учесница радионица
МЕРА 3.6		Сагледавање положаја Ромкиња у породици и у заједници		Потребне измене прописа/аката којима се спроводи мера:			не	
3.6.1	Анализа положаја Ромкиња у породици и заједници	ЦЗСР, НВО	ЛС	2019.	/	/	/	Број жена испитаница (попуњених упитника)
3.6.2	Организовање радионица за младе Ромкиња о начинима мењања стереотипних образаца понашања	Мобилни тим, НВО	ЦЗСР,	2019 – 2021. континуирано	Укупно 150.000,00 годишње 50.000,00	Укупно 150.000,00 годишње 50.000,00	/	Број реализованих радионица Број учесница
3.6.3	Укључивање Ромкиња у волонтерске активности свих релевантних институција	ЦЗСР	ЛС, Дом здравља, ОШ, ПУ, Црвени крст	2019 -2021. континуирано	/	/	/	Број жена укључених у волонтерске активности
ПОСЕБАН ЦИЉ 4:		Унапређење становања Рома и Ромкиња обезбеђивањем већег броја условних стамбених јединица и побољшање инфраструктуре у ромским насељима		Укупно за посебан циљ 4 (РСД):		2.610.000,00	Буџет ЈЛС (РСД):	1.710.000,00
							Остали извори (РСД):	900.000,00

Број	Пројекат/ активност	Носилац	Партнери	Временски оквир	Укупна вредност и вредност по годинама (РСД)	Из буџета ЈЛС (РСД)	Други извори и вредности по изворима (РСД)	Индикатори
МЕРА 4.1		Стварање услова за унапређење финансијске и правне основе за даље унапређење социјалног становања		Потребне измене прописа/аката којима се спроводи мера:			Измена постојећег Правилника о додели станова	
4.1.1	Измена правилника о социјалном становању	ЛС	/	до краја 2019.	/	/	/	Урађена акта
4.1.2	Израда Плана детаљне регулације насеља Мали рит	ЛС	/	2020 -2021.	1.800.000,00	900.000,00	Средства која се обезбеђују из донаторских средстава (ИПА или други донаторски програми) укупно 900.000,00	Урађен план детаљне регулације
МЕРА 4.2		Информисање ромског становништва о поступку озакоњења, стамбеним конкурсима		Потребне измене прописа/аката којима се спроводи мера:			не	
4.2.1	Информисање у ромским насељима	ЛС	Комисија за становање, Ромски координатор, Мобилни тим	континуирано 2019 - 2021.	/	/	/	Број теренских посета
4.2.2	Организовање трибина у ромским насељима	ЛС	Комисија за становање, ромски координатор, Мобилни	По потреби 2019 -2021.	/	/	/	Број одржаних трибина, број учесника

Број	Пројекат/ активност	Носилац	Партнери	Временски оквир	Укупна вредност и вредност по годинама (РСД)	Из буџета ЈЛС (РСД)	Други извори и вредности по изворима (РСД)	Индикатори
			тим					
4.2.3	Правна помоћ	ЛС	/	континуира но 2019 - 2021.	/	/	/	Број корисника
МЕРА 4.3		Подизање свести о очувању животне средине и одржавање хигијене стамбених простора и насеља		Потребне измене прописа/аката којима се спроводи мера:			не	
4.3.1	Базар здравог становања	Дом здравља	здравстве на медијато рка, НВО	2019 -2021.	укупно 150.000,00 годишње 50.000,00	укупно 150.000,00 годишње 50.000,00	/	Број одржаних базара
4.3.2	Радионице личне хигијене и хигијене простора у школама	Дом здравља	здравстве на медијато рка, школа	2019 -2021	укупно 90.000,00 годишње 30.000,00	укупно 90.000,00 годишње 30.000,00	/	Број одржаних радионица
4.3.3	Организовање јавно- здравствене активности (чишћење насеља, узорковање јавних чесми, дератизација и дезинсекција...) ради унапређења хигијенско- епидемиолошки х услова	ЛС	Дом здравља, НВО, ЈКП, Завод за јавно здравље	2019 -2021	укупно 270.000,00 годишње 90.000,00	укупно 270.000,00 годишње 90.000,00	/	- Број извршених дератизација и дезинсекција у ромским насељима годишње - Број узорковања воде са јавних чесми у ромским насељима годишње

Број	Пројекат/ активност	Носилац	Партнери	Временски оквир	Укупна вредност и вредност по годинама (РСД)	Из буџета ЈЛС (РСД)	Други извори и вредности по изворима (РСД)	Индикатори
								- Број акција чишћења и уређења ромских насеља
4.3.4	Просторно уређење и опремање мобиљаром ромских насеља	ЛС	ЈКП, Спортски савез, НВО	2019 -2021 континуира но	укупно 300.000,00 100.000,00 годишње	укупно 300.000,00 100.000,00 годишње	/	Број опремљених насеља
МЕРА 4.4		Решавање стамбеног проблема у неусловном и нехигијенском насељу у Војводи Степе 13 - 15			Потребне измене прописа/аката којима се спроводи мера:		не	
4.4.1	Информисање становника насеља о могућим опцијама	ЛС	Ромски координа тор, мобилни тим	2019 - 2021	/	/	/	Број информисаних породица
4.4.2	Проналажење могућности за пресељења на нове локације (куповина сеоских кућа, нова локација)	ЛС	ЦЗСР, НВО	2019 -2021	Није познато	Учешће ЛС	Донаторска средства	Број обезбеђених стамбених јединица
ПОСЕБАН ЦИЉ 5:		Потпун обухват ромске деце обавезним образовањем уз редовно похађање наставе, смањење осипања ученика и подстицај за наставак школовања			Укупно за посебан циљ 5 (РСД): 5.830.000,00		Буџет ЈЛС (РСД):	5.740.000,00
							Остали извори (РСД):	90.000,00
МЕРА 5.1		Спровођење постојећих законских мера и увођење нових мера у циљу спречавања нередовног похађања и осипања ученика			Потребне измене прописа/аката којима се спроводи мера:		не	

Број	Пројекат/ активност	Носилац	Партнери	Временски оквир	Укупна вредност и вредност по годинама (РСД)	Из буџета ЈЛС (РСД)	Други извори и вредности по изворима (РСД)	Индикатори
ромске популације								
5.1.1	Индивидуални разговори са родитељима ромске деце за упис деце узраста од 3 – 5,5 са посебним акцентом на девојчицеПУ	ПУ	Ромски координатор, мобилни тим, здравствена медијаторка	2019-2021	/	/	/	Број индивидуалних разговора
5.1.2	Обезбеђивање уџбеника, радних листова, ужине и превоза за децу у ПП и ОШ	ПУ и ОШ	ЛС	2019- 2021	Укупно 5.560.000,00 2019 -2.520.000,00 2020 – 1.520.000,00 2021 – 1.520.000,00	5.560.000,00	/	Број дечака и девојчица која имају обезбеђену ужину, уџбенике и превоз
5.1.3	Сарадња ПУ, ОШ и ЦЗСР ради спречавања нередовног похађања и осипања деце из образовног система	ЦЗСР	ПУ; ОШ	2019 -2021	/	/	/	Број састанака
МЕРА 5.2		Информисање ромских родитеља и деце о значају даљег школовања		Потребне измене прописа/аката којима се спроводи мера:			не	
5.2.1	Едукативне радионице са ученицима о значају даљег школовања	ОШ	СШ, НВО, институције културе	2019 -2021	укупно 180.000,00 годишње 60.000,00	укупно 90.000,00 годишње 30.000,00	Средства која се обезбеђују из буџета других нивоа власти – конкурси Републичких и Покрајинских органа	Број одржаних радионица Број учесника

Број	Пројекат/ активност	Носилац	Партнери	Временски оквир	Укупна вредност и вредност по годинама (РСД)	Из буџета ЈЛС (РСД)	Други извори и вредности по изворима (РСД)	Индикатори
							укупно 90.000,00 годишње 30.000,00	
5.2.2	Организовање радионица за родитеље	ЛС	ПУ; ОШ; ЦЗСР; СШ	2019 -2021	укупно 90.000,00 годишње 30.000,00	укупно 90.000,00 годишње 30.000,00	/	Број одржаних радионица Број учесника

6 ОКВИР ПРОГРАМСКОГ БУЏЕТА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Израдом и усвајањем Локалног акционог плана за социјално укључивање Рома и Ромкиња у граду Вршцу за период 2019-2021. година стварају се услови за доследно спровођење дефинисаних мера и активности уз обезбеђивање потребних финансијских ресурса из буџета града Вршца у годинама реализације локалног акционог плана.

Акциони план садржи и процену трошкова активности предвиђених предметним планом, а неопходно је вршити и адекватно планирање дефинисаних расхода по мерама и активностима у конкретним програмима буџета општине а ради остваривања циљева програмског буџетирања и то:

- класификација расхода и издатака према уже дефинисаним надлежностима и мерама корисника буџета,
- одређивање конкретне сврхе на које се средства троше,
- одређивање начина потрошње средстава, а такође и повезаности са средњорочним циљевима,
- утврђивање елемената за мерење учинка спровођења мера.

Од програмског буџета на нивоу јединице локалне самоуправе, очекује се да исти:

- пружа јединствен оквир за утврђивање приоритетних расхода и издатака,
- унапређује координацију политика ради остваривања националних и локалних социјалних циљева,
- обезбеђује финансијски контекст средњорочним плановима корисника буџета,
- омогућава свим заинтересованим странама да уоче неефикасно трошење јавних средстава,
- доприноси унапређењу услуга јавне управе кроз процену односа њихове цене и квалитета,
- омогућава изразу буџета који је транспарентнији и разумљивији за грађане.

Један од битних фактора у постављању релације између активности, рокова и извора финансирања, била је и динамика планирања и спровођења програмских активности/пројеката финансираних из буџета, односно донаторских средстава.

У првој години (2019. година) спровођења активности предвиђају се средства из буџета града Вршца у следећим износима:

Ред.бр.	Ознака активности	Активност	Финансирање из буџета града Вршца у 2019. год.
1	1.3.1.	Организовање обука, менторских програма и субвенције за samozapošljavanje	100.000,00
2	3.4.2.	Оснивање и рад ромског КУД	150.000,00
3	4.3.1.	Базар здравог становања	50.000,00
4	4.3.2.	Радионице личне хигијене и хигијене простора у школама	30.000,00
5	4.3.3.	Организовати јавно-здравствене активности (чишћење насеља, узорковање јавних чесми, дератизација и дезинсекција...) ради унапређења хигијенско-епидемиолошких услова	90.000,00
6	4.3.4.	Просторно уређење и опремање мобилијаром ромских насеља	100.000,00
7	5.3.1.	Едукативне радионице са ученицима о значају даљег школовања	30.000,00
8	5.3.2.	Организовање радионица за родитеље	30.000,00
		Укупно:	580.000,00

Такође, у случају осталих мера и активности, имајући у виду период од три године реализације ЛАП-а, руководило се могућностима аплицирања на донаторска средства, и то углавном од друге године спровођења, односно од 2020. године. У складу са тиме, примењен је приступ да је свуда где су препознате потребе за донаторским средствима назначено (су)финансирање из донаторских средстава (као могућност аплицирања на разним конкурсима).

Идентификацију донаторских средстава по изворима и износима, односно наменама за које донатори одобравају средстава, као и динамику трајања сваког пројекта и процењене износе који би се могли односити на ромску популацију, у овом тренутку није било могуће свуда прецизно проценити (имајући у виду да су пројекти углавном у оквиру много већих целина или намена које се односе не само на националне мањине, него рецимо на породицу или омладину или незапослене, односно одређене социјалне групе, без прављења разлике по националној припадности).

Будући да је спровођење неких активности планирано за више година, (почев од 2019. године) и да је при том, прецизно дефинисање активности условљено претходним спровођењем одређених анализа, прикупљањем података/стварањем базе података или процена, буџетирање је морало бити одложено за период након што поменуте процене буду спроведене, а њихови резултати доступни као полазна основа за креирање даљих реформских корака, па и буџетирања. Ако се томе додају и одређена ограничења у погледу оскудних статистичких и других пратећих података везано за ову специфичну проблематику, питање буџетирања обима финансијских средстава представљало је прилично комплексан и захтеван посао.

Комплексност буџетирања се везује и за већ постојећи механизам социјалне заштите на нивоу града Вршца, а које се спроводи у складу са следећим нормативно-правним актима донетим од стране Скупштине града Вршца:

1) Одлука о правима и услугама у социјалној заштити у граду Вршац

Наведена Одлука са свим важећим изменама и допунама дефинише права у социјалној заштити и различите облике материјалне подршке у циљу обезбеђивања егзистенцијалног минимума и подршке социјалној интеграцији појединаца и породице.

Права утврђена овом Одлуком су:

- Право на једнократну помоћ,
- Право на опрему корисника за смештај у установу или другу породицу,
- Право на путне трошкове и исхрану пролазника,
- Право на накнаду трошкова сахране и
- Право на материјалну подршку – народна кухиња.

Такође, Одлука утврђује услуге у социјалној заштити које сматра активностима пружања подршке и помоћи грађанима и њиховим породицама ради побољшања, односно очувања квалитета живота, отклањања или ублажавања ризика, неповољних животних околности, као и развоја потенцијала корисника за самосталан живот и то:

- Помоћ и нега у кући за одрасла и стара лица,
- Услуге клубова за стара лица,
- Прихватне станице и прихватилишта,
- Саветовалиште за брак и породицу,
- Становање уз подршку за младе који се осамостаљују,
- Мобилни тим за хитне интервенције,
- Постпенална заштита,
- Камп за социјализацију и рехабилитацију деце из социјално угрожених породица,
- Клуб хранитеља,
- Трошкови рада комисије за процену потреба за пружање додатне образовне, здравствене или социјалне подршке детету или ученику,
- Услуге социјалног рада везане за остваривање ових права и других права утврђених законом и овом Одлуком,
- Услуге личног пратиоца детета,
- Услуге персоналне асистенције и
- Услуге превоза за особе за инвалидитетом.

Карактеристични облици коришћења права од стране ромске популације у граду Вршцу из наведене Одлуке која је на снази су једнократне помоћи (за прибављање личне документације ради прибављања права у области социјалне заштите, набавка лекова и медицинских помагала, набавка уџбеника и школског прибора, изласка младих из система социјалне заштите, изласка жртава насиља у породици из Прихватилишта и других ванредних ситуација када се не може превазићи стање социјалне потребе). Такође, од стране Рома користи се право на материјалну подршку у виду народне кухиње на који право има појединац или породица из категорије најугроженијих грађана.

2) Одлука о правима на финансијску подршку породици са децом на територији града Вршца

На основу Закона о финансијској подршци породици са децом („Сл. гласник РС“, бр. 113/2017 и 50/2018) град Вршац обезбеђује додатну подршку породицама са децом (и ромској популацији), и то путем доношења и спровођења предметне одлуке. Права на финансијску подршку породици са децом обухватају:

- право на поклон првом детету рођеном на почетку календарске године,
- право на регресирање бесплатне ужине ученика основних школа,
- право на суфинансирање трошкова превоза ученика средњих школа.

3) Одлука о праву на родитељски додатак за прво дете

На основу ове одлуке право на родитељски додатак за прво дете је тежња града да реализује већи обим права у односу на Закон и то са циљем повећања наталитета у граду. То право остварује мајка за своје прво дете, под условом да је држављанин РС, да има пребивалиште на територији општине Вршац и да се непосредно брине о детету. Једнократни родитељски додатак (помоћ) се исплаћује у износу од 30.000,00 динара по детету.

За реализацију мера које су предвиђене претходним Одлукама обезбеђују се средства у буџету града Вршца. Одлуком о буџету града Вршца за 2018. годину, у години у којој се израђује Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња у граду Вршцу за период 2019-2021. годину, укупан износ издвајања за накнаде за социјалну заштиту из буџета на економској класификацији 472 иноси 59.430.000,00 динара. Буџетом града предвиђене су карактеристичне буџетске позиције и то:

- У програму 9. Функционисање основних школа, у програмској активности ПА 2002-0001 предвиђена су средства који имају карактер социјалних давања у износу од 7.480.000,00 динара.
- У програму 11. Социјална и дечија заштита, у програмској активности ПА 0901-0001 предвиђена су средства у износу од 28.725.000,00 динара у складу са донетим градским одлукама, а појединачна права се признају од стране Центра за социјални рад.
- Такође, у програму 11. у програмској активности за подршку породици са децом ПА 0901-0006 предвиђена су средства за једнократна давања прворођеној децу у складу са Одлуком у износу од 8.000.000,00 динара.

За мере које су предвиђене напред наведеним Одлукама, а путем којих се делом обезбеђују и средства за инклузију рома на подручју града Вршца, потребно је и даље издвојити средства у буџету града – у току спровођења трогодишњег ЛАП-а, најмање у вредностима позиција из буџета за 2018. годину.

Финансирање предвиђених мера, по предложеним активностима у оквиру појединих посебних циљева из ЛАП-а, потребно је буџетирати путем одлуке о буџету града у периоду спровођења акционог плана, дакле у периоду од 2019-2021. У складу са Упутством за израду програмског буџета, спровођење појединих мера потребно је планирати **као програмску активност** (текућа и континуирана делатност корисника буџета чијим спровођењем се постижу циљеви који доприносе достизању циљева програма), односно **као пројекат** (временски ограничен пословни подухват корисника буџета са јасно дефинисаним исходом, односно променом која се жели постићи, потребним ресурсима и управљачком структуром). Када се посматрају поједине области којима се ЛАП бави, онда поједине мере и активности по посебним циљевима припадају разним програмима локалног буџета.

1) Економско оснаживање Рома и Ромкиња укључивањем у активне мере политике запошљавања

Спровођење постављеног посебног циља кроз повећање понуде запошљавања и повећања информисаности потребно је спроводити у сарадњи са Националном службом за запошљавање кроз закључивање посебних споразума са НСЗ, односно прибавити/уговорити посебна донаторска средства за спровођење, имајући у виду вредносну страну предложених активности. Такође, неопходно је посебну пажњу посветити осталим изворима финансирања (ван оквира 01 – Приходи из буџета, тј. локалног буџета) и аплицирати на разним конкурсима путем којих би се спроводиле активности предвиђене у области запошљавања, са посебним фокусом на ромску националну мањину. Буџетирање средстава за предложене мере и активности потребно је реализовати у оквиру програма 3 – Локални економски развој, преко програмских

активности 1501-0002 – мере активне политике запошљавања, односно преко 1501-0003 – подстицаји за развој предузетништва (у случајевима подстицаја ромском предузетништву и одобравањем субвенција послодавцима).

2) Већа доступност примарне здравствене заштите и унапређење општег и репродуктивног здравља Рома и Ромкиња кроз здравствено васпитне едукације и базаре здравља

Ради реализације предвиђених активности у области здравља потребно је буџетирати средства за превентивне прегледе, предавања и едукативних активности преко Дома здравља Вршац и то у оквиру програма 12, програмске активности 1801-0003 (спровођење активности из области друштвене бриге за јавно здравље) преко економске класификације 464.

3) Повећање доступности социјалне заштите кроз превентивне програме и услуге за повећање социјалне укључености Рома и Ромкиња са упознавањем заједнице и њихово информисање о културолошким приликама и обичајима Рома.

Предложене активности предвидети у програму 11, као програмску активност 0901-0004 – Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге, које активности ће спроводити у највећој мери Центар за социјални рад, односно поједине локалне организације цивилног друштва, које заступају интересе ромске националне заједнице.

4) Унапређење становања Рома и Ромкиња обезбеђивањем већег броја условних стамбених јединица и побољшање инфраструктуре у ромским насељима

Активности које се везују за овај посебан циљ треба да буду буџетирани у оквиру више програма локалног буџета. Издатке за план детаљне регулације потребно је планирати у оквиру програма 1, програмске активности 1101-0002, док одређена информисања, организовање трибине, правну помоћ у оквиру програма 11.

Осим извора 01 - Приходи из буџета, за финансирање предложених мера и активности потребно је предвидети и друге изворе за реализацију, као што су 07, 08, 56, и то након закључења уговора о финансирању са виших нивоа власти, донаторских средстава или помоћи ЕУ, поштујући одредбе члана 5. став 6. Закона о буџетском систему.

5) Потпун обухват ромске деце обавезним образовањем уз редовно похађање наставе, смањење осипања ученика и подстицај за наставак школовања

Према предложеним мерама из акционог плана, потребно је предвидети буџетска средства за финансирање уџбеника, радних листова, ужине и превоза деце у предшколске и основношколске установе.

За све те мере и активности потребно је предвидети средства у програму 11. програмске активности 0901-0006 - Подршка деци и породица са децом, а ради побољшања статуса ученика, посебно ромске деце у складу са тежњом о њиховој инклузији и подстицаја наставка школовања.

Предложене мере и активности у области образовања потребно је посматрати двојачко. Уколико се ради о обезбеђивању материјалних услова за потребе школовања (уџбеници, путни трошкови до образовне установе) та давања имају карактер социјалних давања, и те исте расходе неопходно је планирати у оквиру програма 11 – социјална и дечија заштита, и то као редовну активност која се спроводи од стране директног корисника буџета општине. У случају додатних мера, одређене активности потребно је спроводити преко Мобилног тима за инклузију Рома, а за чије је функционисање неопходно обезбедити средства из Оперативног плана. СКГО ће обезбедити финансијска средства за кофинансирање активности из Оперативних планова Мобилног тима за

2019. годину у износу од 50%, односно, износу једнаком финансијским средствима за спровођење Оперативних планова издвојеним из буџета града Вршца за 2019. годину.

У временском периоду реализације (март 2019. - март 2020. године) Оперативног плана Мобилног тима за инклузију Рома и спровођења активности предвиђених у њему, средства из буџета града Вршца са суфинансирањем из средстава ЕУ реализују се у следећим износима:

Ред.бр.	Ознака активности	Активност	Финансирање из буџета града Вршца у 2019. год.
1	1.1.1	Информисање Рома и послодаваца о условима запошљавања код других послодаваца, путем медија, радом у ромским насељима и јавним трибинама	100.000,00
2	1.2.1	Укључивање Рома и Ромкиња у функционално основно образовање одраслих	100.000,00
3	2.1.1	Организовати едукативне активности са младим Ромима и Ромкињама о последицама ризичног понашања на здравље.	100.000,00
4	2.1.2	Организовање превентивних прегледа Рома и Ромкиња кроз базаре здравља у ромским насељима	150.000,00
5	3.3.1	Летњи кампови за децу	100.000,00
6	3.3.2	Едукација ромских ученика - вршњачких едукатора на теме превенција болести зависности, здрави стилови живота, борба против дискриминације	100.000,00
7	3.3.3	Спортске активности	100.000,00
8	3.5.1	Информисање ромске популације о облицима насиља у породици, помоћи жртвама	50.000,00
9	3.5.2	Едукативне радионице за Ромкиње на тему насиља	50.000,00
10	3.6.2	Организовање радионица за младе Ромкиња о начинима мењања стереотипних образаца понашања	50.000,00
11		Остале активности мобилног тима [°]	300.000,00
		Укупно:	1.200.000,00

[°] Преостали износ од 300.000,00 динара до укупно планираних средстава за спровођење Оперативног плана за мобилне тимове распоредиће се путем тог документа.

Сходно потписаном Споразуму о сарадњи између града Вршца и Сталне конференције градова и општина - Савез градова и општина Србије (СКГО), кроз Програм „Подршка ЕУ инклузији Рома - Оснаживање локалних заједница за инклузију Рома”, обезбеђује се део средстава из буџета општине у 2019. буџетској години, а ради финансирања спровођења активности предвиђених Оперативним планом од стране

именованог Мобилног тима за инклузију Рома у локалној заједници. Израда предметног Оперативног плана је у току и финални нацрт биће завршен током првог квартала 2019. године. Такође, град Вршац треба да обезбеђује сопствено учешће за операционализацију наведеног плана на следећи начин:

- сопствено учешће за реализацију Оперативног плана обезбедити из текуће буџетске резерве, имајући у виду да се у буџету за потребе текуће буџетске резерве могу опредељивати средства чак до 4% укупних прихода и примања од продаје нефинансијске имовине за буџетску годину у складу са Законом;
- након окончања поступка израде оперативног плана за мобилне тимове отвара се пројекат (или пројекти, у складу са предвиђеним наменама средстава: социјална заштита, здравствена заштита, становање, образовање) у буџету града Вршца, у одговарајућем програму (програмима), са изворима финансирања 01 - Приходи из буџета - део суфинансирања општине (отварањем дела позиције из текуће буџетске резерве, доношењем решења о њеној употреби) и 56 - Финансијска помоћ ЕУ са износом суфинансирања преко овог пројекта (на основу Уговора), а у складу са чланом 5. став 6. Закона о буџетском систему, према којем орган надлежан за послове финансија отвара део позиције за спровођење предметног пројекта - укупна планирана вредност пројекта се обезбеђује на овакав начин.

7 ОКВИР ЗА ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА, ВРЕДНОВАЊЕ УЧИНАКА И ИЗВЕШТАВАЊЕ

Успешно спровођење Локалног акционог плана за социјално укључивање Рома и Ромкиња у граду Вршцу, обезбедиће се јасном поделом надлежности у:

1) структури за управљање процесом примене ЛАП-а,

2) структури које су оперативне и примењују ЛАП.

1) Структура за управљање процесом примене ЛАП-а: Након усвајања ЛАП-а од стране Скупштине града Вршца, Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња, које је иницирало израду овог документа, биће одговорно за управљање процесом реализације ЛАП-а, извештавање о постигнутим резултатима у свакој наведеној области за сваку буџетску годину као и завршни извештај по истеку периода за који се документ усваја. Потребне податке прикупљаће Одељење за друштвене делатности и члан Градског већа задужен за ресор социјалних питања који ће формирати **Тим за праћење реализације ЛАП-а (у даљем тексту Тим)**, који ће пратити реализацију активности из ЛАП-а и о томе извештавати ЛКТ.

Тим за извештавање и праћење реализације ЛАП-а је оперативно тело које је спона са свим релевантним социјалним партнерима и заинтересованим актерима у спровођењу планираних мера/активности/акција. Тим је задужен за прикупљање и обједињавање података потребних за праћење и извештавање наведених мера/активности/акција по областима, као и за припрему годишњег извештаја.

Структура за управљање процесом примене ЛАП-а има следеће задатке:

- одговара за вођење целокупног процеса примене ЛАП-а;
- именује локалне тимове за управљање пројектима који настану као резултат операционализације ЛАП-а;
- обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација у електронској форми од сваког актера/учесника у процесу унапређења положаја Рома у локалној заједници;
- одржава контакте са свим учесницима у реализацији ЛАП-а;
- управља процесом праћења (мониторинга) и вредновања (евалуација) успешности ЛАП-а;
- одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња доставља извештај о спровођењу ЛАП-а Скупштини града до 31.03. текуће године за претходну.

2) Оперативну структуру за примену ЛАП-а чиниће, осим чланова Тима, Мобилни тим и координатор за подршку инклузије Рома на територији Вршца. Тим ће окупљати релевантне институције, организације и тимове или радне групе. Оне ће бити формиране у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу ЛАП-а. У складу са ЛАП-ом, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници - партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности

рада водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену Локалног акционог плана има следеће задатке и одговорности:

- реализација ЛАП-а;
- непосредна комуникација са корисницима услуга које се обезбеђују ЛАП-ом;
- редовно достављање извештаја члановима Тима о свим активностима на спровођењу ЛАП-а;
- унапређење процеса примене ЛАП-а у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме међусобне комуникације, пратиће успешност размене информација и ефикасност комуникације у односу на очекиване резултате примене ЛАП-а. План комуникације управљачке и оперативне структуре уредиће време и начине размене информација и предузимања одговарајућих акција. Годишње планове ће усвајати Скупштина града Вршца.

Механизми праћења, вредновања успешности примене ЛАП-а и доношења евентуалних корективних мера биће дефинисани планом мониторинга и евалуације.

ОПШТИ ЦИЉ:	Побољшање статуса и квалитета живота Рома и Ромкиња у граду Вршцу, уз већу социјалну укљученост у свим сегментима живота локалне заједнице.								
Индика тор 1:	Број запослених и samozапослених Рома и Ромкиња	Базна год.:	2018	Базна вредност:	нп	Извор верификациј е:	Извештај НСЗ		
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	+55				
Индика тор 2:	Број Рома и Ромкиња укључених у локалне услуге социјалне заштите	Базна год.:	2018	Базна вредност:	нп	Извор верификације :	Извештај ЦЗСР		
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	210		Извештај ЦЗСР		
Индика тор 3:	% стамбених објеката у подстандардним насељима који имају прикључке на канализацију	Базна год.:	2018	Базна вредност:	9%	Извор верификације :	Извештај Комуналног предузећа		
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	30%		Извештај Комуналног предузећа		
ПОСЕБА Н ЦИЉ: 1	Економско оснаживање Рома и Ромкиња, укључивањем у активне мере политике запошљавања		Укупно за посебан циљ 1 (РСД):		6.480.000,00	Буџет ЈЛС (РСД):	3.160.000,00		
						Остали извори (РСД):	могуће учешће донатора		
Индика тор 1:	Број samozапослених Рома	Базна год.:	2018	Базна вредност:	0	Извор верификације :	Извештај НСЗ		
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	15				
Индика тор 2:	Број Рома и Ромкиња запослених код другог послодавца	Базна год.:	2018	Базна вредност:	0	Извор верификације :	Извештај НСЗ		
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	10		Извештај НСЗ		
Индика тор 3:	Број Рома и Ромкиња корисника активних мера запошљавања	Базна год.:	2018	Базна вредност:	73	Извор верификације :	Извештај НСЗ		
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	103		Извештај НСЗ		
МЕРА 1.1 . Континуирано информисање Рома и Ромкиња о активним мерама политике запошљавања									
Број	Активност/пројекат	Очекивани циљ активности/пројекта	Индикатори	Базна година и базна вредност		Циљне вредности			Извор верификације
				Год.	Вредност	2019.	2020.	2021.	
1.1.1	Информисање Рома и Ромкиња о условима	Радно способни Роми и Ромкиње добили благовремену	Број огласа	2018	0	3	3	3	извештај ромског координатора
			Број трибина	2018	0	3	3	3	

	запошљавања код других послодаваца	информацију о условима запошљавања	Број теренских посета	2018	0	12	12	12	извештај НСЗ
1.1.2	Информисање послодаваца о подстицајима за запошљавање Рома и Ромкиња	Послодавци добили информацију о подстицајима за запошљавање Рома и Ромкиња	Број састанака са послодавцима	2018	0	10	10	10	извештај НСЗ
1.1.3	Информисање ромске популације о конкурсима и обукама за samozapoшљавање	Повећано учешће Рома и Ромкиња на конкурсима за samozapoшљавање	Број информисаних Рома и Ромкиња о условима пријављивања на конкурсе за samozapoшљавање	2018	0	30	30	30	Извештај НСЗ

МЕРА 1.2 . Укључивање Рома и Ромкиња у програме формалног и неформалног образовање за подизање компетенција за радно ангажовање

Број	Активност/пројекат	Очекивани циљ активности/пројекта	Индикатори	Базна година и базна вредност		Циљне вредности			Извор верификације
				Год.	Вредност	2019.	2020.	2021.	
1.2.1	Укључивање Рома и Ромкиња у функционално основно образовање одраслих	Повећање броја Рома и Ромкиња са завршеном основном школом	Број Рома и Ромкиња уписаних у школу за образовање одраслих	2018	40	60	60	60	Извештај школе за Основно образовање одраслих
1.2.2	Укључивање незапослених Рома и Ромкиња на тржиште рада кроз мере активне политике запошљавања: обуке за активно тражење посла, тренинге самоефикасности, клуб за тражење посла, сајмове запошљавања	Повећање учешћа Рома и Ромкиња у обукама за активно тражење посла, тренинзима самоефикасности, клубу за тражење посла, сајмовима запошљавања	Број Рома и Ромкиња укључени у мере активне политике запошљавања: обуке за активно тражење посла, тренинге самоефикасности, клуб за тражење посла, сајмове запошљавања	2018	0	30	30	30	Извештај НСЗ

МЕРА 1.3 . Укључивање Рома и Ромкиња у програме запошљавања, samozapoшљавања и јавне радове

Број	Активност/пројекат	Очекивани циљ активности/пројекта	Индикатори	Базна година и базна вредност		Циљне вредности			Извор верификације
				Год.	Вредност	2019.	2020.	2021.	
1.3.1	Организовање обука, менторских програма и субвенције за samozapoшљавање	Подстицај ромском предузетништву	Број Рома и Ромкиња корисника субвенција за samozapoшљавање	2018	0	5	5	5	Извештај НСЗ

1.3.2	Субвенције послодавцима за ново запошљавање Рома и Ромкиња	Подстицај запошљавању Рома и Ромкиња код другог послодавца	Број Рома и Ромкиња корисника субвенција за запошљавање код другог послодавца		2018	0	3	3	4	Извештај НСЗ
1.3.3	Запошљавање Рома и Ромкиња кроз јавне радове	Повећати број Рома и Ромкиња запослених у јавним радовима	Број Рома и Ромкиња запослених у јавним радовима		2018	73	100	100	100	Извештај НСЗ
ПОСЕБАН ЦИЉ: 2		Већа доступност примарне здравствене заштите и унапређење општег и репродуктивног здравља Рома и Ромкиња кроз здравствено васпитне едукације и базаре здравља.		Укупно за посебан циљ 2 (РСД):		1.200000		Буџет ЈЛС (РСД):	1.050000	
								Остали извори (РСД):	150000	
Индикатор 1:	број Рома и Ромкиња који немају здравствену књижицу	Базна год.:	2017	Базна вредност:	115		Извор верификације:	Извештај здравственог медијатора		
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	0					
Индикатор 2:	број Рома и Ромкиња који имају изабраног лекара	Базна год.:	2017	Базна вредност:	727		Извор верификације:	Извештај здравственог медијатора		
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	1000					
Индикатор 3:	Број ромских адолесцената у саветовалишту за младе на годишњем нивоу	Базна год.:	2017	Базна вредност:	36		Извор верификације:	Извештај здравственог медијатора		
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	50					
МЕРА 2.1 . Подршка смањењу броја оболелих од хроничних заразних и незаразних болести										
Број	Активност/пројекат	Очекивани циљ активности/пројекта	Индикатори	Базна година и базна вредност		Циљне вредности			Извор верификације	
				Год.	Вредност	2019.	2020.	2021.		
2.1.1	Организовање превентивних прегледа Рома и Ромкиња	Здравствено васпитна едукација Ромкиња	број одржаних базара здравља	2017	2	3	3	4	Извештај Дома здравља и здравствене медијаторке	
			број прегледаних Рома и Ромкиња	2017	24	36	36	48		
			Број превентивних карти	2017	24	36	36	36		
2.1.2	Организовање едукативне активности са младим Ромима и Ромкињама о последицама ризичног понашања на здравље.	Здравствена едукација младих	број радионица	2017	5	10	10	10	Извештај Дома здравља и здравствене медијаторке	
			број младих учесника едукација	2017	75	150	150	150		

МЕРА 2.2 Подршка смањењу броја нежељених малолетничких трудноћа кроз превентивне прегледе и здравствено васпитну едукацију									
Број	Активност/пројекат	Очекивани циљ активности/пројекта	Индикатори	Базна година и базна вредност		Циљне вредности			Извор верификације
				Год.	Вредност	2019.	2020.	2021.	
2.2.1	Предавања и радионице на тему репродуктивно здравље жена	Здравствено васпитна едукација Ромкиња	број предавања и радионица	2017	10	15	15	20	Извештај Дома здравља и ромске медијаторке
2.2.2	Организовање гинеколошких прегледа за младе Ромкиње	одржавање репродуктивног здравља младих Ромкиња	број прегледа малолетних Ромкиња	2017	0	10	10	10	Извештај Дома здравља и ромске медијаторке
ПОСЕБАН ЦИЉ: 3	Повећање доступности социјалне заштите кроз превентивне програме и услуге за повећање социјалне укључености Рома и Ромкиња са упознавањем заједнице и њихово информисање о културолошким приликама и обичајима Рома.		Укупно за посебан циљ 3 (РСД):		2.650000	Буџет ЈЛС (РСД):		2.050000	
						Остали извори (РСД):		600000	
Индикатор 1:	Број старих Рома и Ромкиња укључених у локалне услуге социјалне заштите	Базна год.:	2018	Базна вредност:	0	Извор верификације:		Извештај ЦЗСР	
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	55				
Индикатор 2:	Број деце и младих укључених у вршњачке акивности	Базна год.:	2018	Базна вредност:	20	Извор верификације:		/	
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	105			Извештај ЦЗСР	
Индикатор 3:	Број Ромкиња укључених у превентивне програме	Базна год.:	2018	Базна вредност:	0	Извор верификације:		Извештај ЦЗСР	
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	30			Извештај ЦЗСР	
МЕРА 3.1 Утврђивање потреба ромске популације за локалним услугама социјалне заштите									
Број	Активност/пројекат	Очекивани циљ активности/пројекта	Индикатори	Базна година и базна вредност		Циљне вредности			Извор верификације
				Год.	Вредност	2019.	2020.	2021.	
3.1.1	Анкетирање ромских породица о постојећим услугама у заједници и испитивање потреба	Утврђивање потреба и прикупљање података на терену	број анкетираних породица	2018	0	417	/	/	Извештај ЦЗСР
3.1.2	Израда студије о потребама	Формирање базе реалних	урађена студија	2018	0	1	/	/	Студија

	ромске популације за локалним услугама социјалне заштите и формирање базе података ромских корисника	потреба ромске популације за услугама социјалне заштите	број ромских корисника у бази података	2018	0		не може се проценити пре урађене анкете		База података
МЕРА 3.2 Збрињавање старијих ромских лица и укљученост старијих Рома и Ромкиња у заједницу									
Број	Активност/пројекат	Очекивани циљ активности/пројекта	Индикатори	Базна година и базна вредност		Циљне вредности			Извор верификације
				Год.	Вредност	2019.	2020.	2021.	
3.2.1	Формирање и функционисање клуба за старе у ромском насељу Балата	Социјализација старих Рома и Ромкиња	број корисника Клуба	2018	0	0	50	50	Извештај ЦЗСР
3.2.2	Обука хранитељских породица за збрињавање старих Рома и Ромкиња	Мотивисање сродничких хранитељских породица за збрињавање старих Рома	број обучених хранитељских породица	2018	0	1	2	2	Извештај ЦЗСР
МЕРА 3.3 . Социјализација ромске деце кроз увођење вршњачких активности									
Број	Активност/пројекат	Очекивани циљ активности/пројекта	Индикатори	Базна година и базна вредност		Циљне вредности			Извор верификације
				Год.	Вредност	2019.	2020.	2021.	
3.3.1	Летњи камп за децу	Интеракција ромске и неромске деце	број ромске деце која бораве на кампу	2018	0	20	20	20	Извештај ЦЗСР
			број организованих кампова	2018	0	1	1	1	Извештај ЦЗСР
3.3.2	Едукација ромских ученика и ученица- вршњачких едукатора на теме - превенција болести зависности, здрави стилови живота, борба против дискриминације	Укључивање ромских ученика у вршњачке активности	број едукованих вршњачких едукатора	2018	0	5	5	5	Извештај са едукације
3.3.3	Организовање вршњачких едукација у основним и средњим школама	Информисање ученика о превенција болести зависности, здрави стилови живота, борба против дискриминације	број ученика који су прошли едукацију	2018	0	150	150	150	Извештај образовних институција
			број школа у којима је организована едукација	2018	0	5	5	5	

3.3.4	Укључивање ромске деце у спортске активности у спортским клубовима	промоција спорта као начина социјализације ромске деце	број деце укључене у спортске клубове	2018	0	10	10	10	извештај ЦЗСР
МЕРА 3.4. Промоција ромске културе, обичаја и традиције									
Број	Активност/пројекат	Очекивани циљ активности/пројекта	Индикатори	Базна година и базна вредност		Циљне вредности			Извор верификације
				Год.	Вредност	2019.	2020.	2021.	
3.4.1	ТВ емисије о ромској традицији и култури	Упознавање јавности са ромском културом, обичајима и традицијом	број ТВ емисија	2018	0	2	2	2	Извештај ромске НВО
3.4.2	Оснивање и рад ромског КУД-а	Неговање ромске културе	Број деце и младих укључених у рад КУД-а	2018	0	20	20	20	Извештај ромске НВО
МЕРА 3.5. Едукативни програми за превенцију насиља у ромским породицама									
3.5.1	Информисање ромске популације о облицима насиља у породици, помоћи жртвама	Едуковаати ромску популацију да препознају насиље у породици и информишу се о мерама заштите од насиља	Број подељеног штампаног материјала	2018	0	500	500	500	Извештај мобилног тима
			Број информисаних породица	2018	0	100	100	100	
3.5.2	Едукативне радионице за Ромкиње на тему насиља	Информисање Ромкиња о мерама заштите од насиља	Број одржаних радионца	2018	0	6	6	6	Извештај ЦЗСР
			Број учесница радионица	2018	0	10	10	10	
МЕРА 3.6. Сагледавање положаја Ромкиња у породици и у заједници									
Број	Активност/пројекат	Очекивани циљ активности/пројекта	Индикатори	Базна година и базна вредност		Циљне вредности			Извор верификације
				Год.	Вредност	2019.	2020.	2021.	
3.6.1	Анализа положаја Ромкиња у породици и заједници	Израда ситуационе анализе о положају ромске жене у породици и заједници	Број попуњених упитника Ситуациона анализа	2018	0	400	/	/	Ситуациона анализа
3.6.2	Организовање радионица за младе Ромкиња о начинима мењања	Оснаживање младих Ромкиња да побољшају свој положај у породици и заједници	Број реализованих радионица	2018	0	5	5	5	Извештај ЦЗСР

	стереотипних образаца понашања		Број учесница	2018	0	15	15	15	
3.6.3	Укључивање Ромкиња у волонтерске активности свих релевантних институција	Иницирати укључивање росмких жена у волонтерске активности у оквиру школа, вртића, Црвеног крста	Број жена укључених у волонтерске активности	2018	3	5	10	10	Извештај ромског координатора
ПОСЕБАН ЦИЉ: 4		Унапређење становања Рома и Ромкиња обезбеђивањем већег броја условних стамбених јединица и побољшање инфраструктуре у ромским насељима		Укупно за посебан циљ 4 (РСД):		2.610000		Буџет ЈЛС (РСД):	1.710000
								Остали извори (РСД):	900000
Индикатор 1:	Број породица којима је обезбеђен трајни услови смештај	Базна год.:	2018	Базна вредност:	0	Извор верификације :	Документација ЛС		
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	10				
Индикатор 2:	% легализованих објеката	Базна год.:	2016	Базна вредност:	5%	Извор верификације :	/ Извештај мобилног тима		
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	50%				
Индикатор 3:	Број ромских насеља у којима су унапређени хигијенско-епидемиолошких услови	Базна год.:	2018	Базна вредност:	0	Извор верификације :	/ Документација ЛС		
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	11				
МЕРА 4.1 Стварање услова за унапређење финансијске и правне основе за даље унапређење социјалног становања									
Број	Активност/пројекат	Очекивани циљ активности/пројекта	Индикатори	Базна година и базна вредност		Циљне вредности			Извор верификације
				Год.	Вредност	2019.	2020.	2021.	
4.1.1	Измена правилника о социјалном становању	Усклађивање правилника са законом о социјалном становању	Урађена акта	2018	/	1	/	/	Документација ЛС
4.1.2	Израда Плана детаљне регулације насеља Мали рит	Унапређивање стамбених услова Рома	Урађен план детаљне регулације	2018	/	/	1	/	Документација ЛС
МЕРА 4.2 Информисање ромског становништва о поступку озакоњења, стамбеним конкурсима									
Број	Активност/пројекат	Очекивани циљ активности/пројекта	Индикатори	Базна година и базна вредност		Циљне вредности			Извор верификације
				Год.	Вредност	2019.	2020.	2021.	

4.2.1	Информисање у ромским насељима	Боља информисаност становника ромских насеља о легализацији, условима за комуналну инфраструктуру	Број теренских посета	2018	0	5	5	5	Извештај Мобилног тима
4.2.2	Организовање трибина у ромским насељима	Информисање становника ромских насеља о конкретним актуелним питањима	Број одржаних трибина, број учесника	2018	0	3	3	3	Извештај Мобилног тима
4.2.3	Правна помоћ	Правна подршка при решавању питања у области становања и комуналне опремљености	Број корисника	2018	није познато	не може се процени унапред	не може се проценити унапред	не може се проценити унапред	Извештај правне службе ЛС

МЕРА 4.3 Подизање свести о очувању животне средине и одржавање хигијене стамбених простора и насеља

Број	Активност/пројекат	Очекивани циљ активности/пројекта	Индикатори	Базна година и базна вредност		Циљне вредности			Извор верификације
				Год.	Вредност	2019.	2020.	2021.	
4.3.1	Базар здравог становања	Едукација становника ромских насеља о условима здравог становања	Број одржаних базара	2018	0	2	2	2	Извештај Дома здравља
4.3.2	Радионице личне хигијене и хигијене простора у школама	Стварање хигијенских навика код деце школског узраста	Број одржаних радионица	2018	0	10	10	10	Извештај Дома здравља
4.3.3	Организовање јавно-здравствене активности (чишћење насеља, узорковање јавних чесми, дератизација и дезинсекција...)	Унапређење хигијенско-епидемиолошких услова у ромским насељима	Број извршених дератизација и дезинсекција у ромским насељима годишње	2018	0	1	1	1	Документација ЛС
			Број узорковања воде са јавних чесми у ромским насељима годишње	2018	0	2	2	2	

			Број акција чишћења и уређења ромских насеља	2018	0	2	2	2	
4.3.4	Просторно уређење и опремање мобилијаром ромских насеља	Уређење и опремање јавних површина у ромским насељима	Број опремљених насеља	2018	1	1	1	1	Извештај Дома здравља
МЕРА 4.4 Решавање стамбеног проблема у неусловном и нехигијенском насељу у Војводи Степе 13 - 15									
Број	Активност/пројекат	Очекивани циљ активности/пројекта	Индикатори	Базна година и базна вредност		Циљне вредности			Извор верификације
				Год.	Вредност	2019.	2020.	2021.	
4.4.1	Информисање становника насеља о могућим опцијама	Упознавање породица са могућим решењима њиховог стамбеног проблема	Број информисаних породица	2018	0	10	10	10	Извештај мобилног тима
4.4.2	Проналажење могућности за пресељења на нове локације (куповина сеоских кућа, нова локација)	Измештање 10 породица из неусловних објеката	Број стамбено збринутих породица	2018	0	/	/	10	Документација ЛС
ПОСЕБАН ЦИЉ: 5		Потпун обухват ромске деце обавезним образовањем уз редовно похађање наставе, смањење осипања ученика и подстицај за наставак школовања	Укупно за посебан циљ 5 (РСД):		5.740.000,00		Буџет ЈЛС (РСД):	5.740.000,00	
							Остали извори (РСД):	/	
Индикатор 1:	Број деце која напуштају школовање	Базна год.:	2018	Базна вредност:	62	Извор верификације:		Документација школа	
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	32				
Индикатор 2:	Број деце узраста 3 – 5,5 година уписаних у ПУ	Базна год.:	2018	Базна вредност:	17	Извор верификације:		Документација ПУ	
		Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	47			Документација ПУ	
Индикатор 3:	Број ученика који су наставили образовање у	Базна год.:	2018	Базна вредност:	44	Извор верификације:		Документација средњих школа	

	средњој школи	Циљна год.:	2021	Циљна вредност:	70		Документација средњих школа		
МЕРА 5.1 Спровођење већ постојећих законских мера и увођење нових мера у циљу спречавања нередовног похађања и осипања ученика ромске популације									
Број	Активност/пројекат	Очекивани циљ активности/пројекта	Индикатори	Базна година и базна вредност		Циљне вредности			Извор верификације
				Год.	Вредност	2019.	2020.	2021.	
5.1.1	Индивидуални разговори са родитељима у циљу повећања уписа деце узраста од 3 – 5,5 у ПУ са посебним акцентом на девојчице	Мотивација родитеља ромске деце	Број индивидуалних разговора	2018	0	20	20	20	Евиденција ПУ
5.1.2	Обезбеђивање уџбеника, радних листова, ужине и превоза за децу у ПП и ОШ	Обезбеђивање материјалних услова за ромску децу обухваћену обавезним образовањем	Број деце која имају обезбеђену ужину, уџбенике и превоз	2018	287	око 300	око 300	око 300	Евиденција образовних институција и ЦЗСР
5.1.3	Сарадња ПУ, ОШ и ЦЗСР ради спречавања нередовног похађања и осипања деце из образовног система	Свеобухватно предузимање мера у циљу смањивања осипања деце из образовног система	Број састанака	2018	0	10	10	10	Евиденција основних школа
МЕРА 5.2 Подизање свести и информисање ромских родитеља и деце о значају даљег школовања.									
Број	Активност/пројекат	Очекивани циљ активности/пројекта	Индикатори	Базна година и базна вредност		Циљне вредности			Извор верификације
				Год.	Вредност	2019.	2020.	2021.	
5.2.1	Едукативне радионице са ученицима о значају даљег школовања	Повећан број ромских ученика који настаљају школовање у средњој школи	Број одржаних радионица	2018	0	10	10	10	Извештај основних школа
			Број учесника	2018	0	100	100	100	
5.2.2	Организовање радионица за родитеље	Мотивација родитеља ромске деце	Број одржаних радионица	2018	0	10	10	10	Извештај основних школа

			Број учесника	2018	0	100	100	100	
--	--	--	---------------	------	---	-----	-----	-----	--

Табела: Базне и циљне вредности индикатора

8 ПРИЛОЗИ

Прилог 1 - Решење о именовању Радног тела за израду ЛАП-а за социјално укључивање Рома и Ромкиња;

Прилог 2 - Решење о именовању Локалног координационог тела за социјално укључивање Рома и ромкиња;